

ጥያቄዎች ስለ ወደፊቱ

◆ አስደናቂው ሀያኛ ምዕተ ዓመት

በማንኛውም መለኪያ ቢታይ፣ ሀያኛው ምዕተ ዓመት ለማመን የሚያዳግቱ ሁኔታዎች የተከናወኑበት ክፍለ-ዘመን ነው። በዚህ ዘመን መጀመሪያ ውሱን የኤሌክትሪክ ኃይል መጠቀሚያዎች እንደ ራዲዮ፣ ቴሌቪዥን፣ አይሮፕላን፣ ሚሳይል (ተወንጫፊ መሣሪያ)፣ ኤሌክትሮኒክስ መሣሪያዎች፣ ኮምፒውተሮች፣ ዘመናዊ የጦር መሣሪያዎች፣ እና አቶሚክ ፈንጂዎች የመሳሰሉት አልነበሩም። ቴክኖሎጂ የሰውን ልጅ ወደ ዘመናዊው ዓለም በማሸጋገሩ፣ ጥንት በዓለማችን በአንድ ዘመን ይታይ የነበረ ለውጥ አሁን በአንድ ዓመት ይከወናል።

◆ ፈጣን ለውጥ

ባለፈው ምዕተ ዓመት፣ ዘመናችንን ያጠቀለቁ ሳይንሳዊ ክስተቶችና ማኅበራዊ እድገቶች በግልጽ ታይተዋል። ሳይንሳዊ ግኝቶች ሁሉንም የጥናት መስክ ዳስሰዋል። የኤሌክትሪክ ግኝት፣ ምድራዊ ሕይወትን በአስደናቂ ሁኔታ ለውጧል። ራዲዮ፣ ቴፕ፣ ቴሌቪዥን፣ ፎቶ ኮፒ፣ የፋክስ መረጃ ልውውጥ፣ ኮምፒውተሮችና፣ የሳተላይት ግንኙነት ዓለማችንን በመረጃ እንድትጠቀሙ አድርገዋል። መኪና፣ አውሮፕላንና ሌሎች መጓጓዣዎች እየተመረቱ በሰፊው መሰራጨታቸው የዓለምን መጓጓዣ ሁኔታ በከፍተኛ ደረጃ ለውጠውታል። ስለሆነም ዛሬ ዓለም በክልል ብቻ የምትለይ አንዲት ትልቅ መንደር ሆናለች። ባህልና የሕዝብ መቀራረብ የመሰፈኑን ያህልም የሕዝቦች የማንነት መታወቂያ እየጠፋ ነው። የማንነትን መለያም አሳንሶታል። በቅርቡም የሕዋው ጉዞ በጣም ተራ ጉዳይ ይሆናል። የሕዋ ጣቢያዎችም አዲሶቹ የጋራ ግንባሮቻችን ይሆናሉ።

ዘመናዊው ቴክኖሎጂ ጦርነትን ይበልጥ አጥፊና አውዳሚ አድርጎታል። አውዳሚነቱን የሚያሳዩ የኑክሊየርና የኬሚካል ጦር መሣሪያዎች በዓለም ላይ በሁሉም አቅጣጫ በመስፋፋት ላይ ናቸው። የኑክሊየር መሣሪያ መስፋፋት ከአሥርተ-ዓመታት በፊት ዓለምን እንዳሠጋት ሁሉ፣ ዛሬም የኬሚካልና የባክቴሪያሎጂካል የጦር መሣሪያዎች መስፋፋት ያካባቢ ግጭቶችን በመቀስቀስ ዓለምን ሥጋት ላይ ጥሏታል።

የዚህ ሁሉ ውጤት ተዳምርም አስደናቂ ማኅበራዊ ለውጥ አስከትሎአል። ፈጣን የቴክኖሎጂ እድገት የሰዎችን አብሮ መኖር ባህል ቢያዳብርም፣ እንዳንዴ ከለውጡ ጋር አብሮ መራመዱ ከአቅም በላይ ሆኗል።

በሁሉም የሕይወት አቅጣጫ የሞራል (ግብረ ገብነት) ማዘመም ይታያል። በመንግሥትና በተለያዩ የገገድ ሥራ ዘርፍ ምግባረ ብልሹነት ተሰፋፍቷል። ቤተ ክርስቲያን ሳትቀር ይህ ቅሬት በተከታታይ ገጥሟል። ምክንያቱ ምንም ይሁን ምን ቤተሰባዊ ሕይወት ተበላሽቷል። ውርጃ፣ የተመሳሳይ ጾታ ወሲባዊ ግንኙነት፣ ለአደንዛዥ ዕዎች ተገዢነት፣ ወንጀል፣ ድህነት፣ ረኃብና ሌሎችም ችግሮች በሞራል አንጻር ሲታዩ የቴክኖሎጂውን እድገት ባደና ፍራ-አልባ አድርገውታል።

◆ አይቀራው ቀውስ

በፍጥነት እያደገ የመጣው ዘመናዊ የሕይወት እንቅስቃሴ፣ ዓለምን ከማትወጣበት አሥጊ ቀውስ ውስጥ እየዘፈቃት ነው። ይህ ሁሉ የቴክኖሎጂ እድገት፣ እንዲሁም ዘመናዊው አኗኗራችን ኤሌክትሪክና መጓጓዣን ለማሟላት በኃይል ሰጪ ነገሮች ላይ ይደገፋል። ብልጽግናችንም በማያቋርጥ የነዳጅ ዘይት አቅርቦት ላይ የተመሠረተ ሆኗል። ለምሳሌ የአሜሪካ ፍጆታ በዓለም ከሚመረተው የነዳጅ ዘይት 39 ከመቶ ነው። ያለ ነዳጅ ዘይት በዓለም አሉ የሚባሉ ትላልቅ ባለ ኢንዱስትሪ አገሮች ኢኮኖሚ ይወድቃል። የሦስተኛው ዓለም አገሮችም፣ ነዳጅ ዘይት በመጠነኛ ዋጋ ካላገኙና አቅርቦቱ ከተናጋባቸው ከእጅ ወደ እፍ የሆነው ኢኮኖሚያቸው ይፈራርሳል። ለዚህ ነው የመካከለኛው ምሥራቅ ቀውስ ለዓለም ቀውስ ዋነኛ መንሥኤ ሆኖ የተገኘው።

ታዲያ፣ በዚህ ሁኔታ በዓለማችን ያንኖበባውን ውጥረት እስከ መቼ በጥንቃቄ መያዝ ይቻላል? ዓለምስ በደም መጨማለቅን ለማስወገድ እስከ መቼ ትታገላለች? ሰው ከዚህ በፊት በነበረው ትውልድ ሊታሰብ የማይቻል መሣሪያ ለራሱ ማጥፊያ በጥበቡ ሠርቶ አውጥቶአል። ዓለም ወደማትወጣው ግዙፍ ቀውስ በማምራት ላይ ነች። ስለ ጥፋት የተነበዩት ነቢያት ትክክል ይሆኑ? ዓለምስ ወደ አርማጊዶን በመገሰገስ ላይ ናት? ኃጢአተኞች ከአምላክ ፍርዳቸውን የሚቀ በሉበትና የሰው ዘር ታሪክ መደምደሚያ (ማብቂያ) እየተቃረበ ይሆን?

◆ የነቢያቱ ድምፅ

ትንቢት፣ በክብ ቆጠራ፣ መናፍስት በመጥራትና በመሳሰሉት ነገሮች የሚገለጥ አይደለም። የሃይማኖት ሰዎች ትንቢትን እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ታሪክ ያለው ዕቅድ መግለጫ ራእይ አድርገው ይመለከቱ ነበር። የብሉይ ኪዳን መጻሕፍትም የብዙዎቹን ነቢያት ሕይወትና ሥራ ዘግበዋል፡- የሙሴ፣

የኢሳይያስ፣ የኤርምያስ፣ የሕዝቅኤል፣ የዳንኤል፣ የሆሴዕ፣ የኢዮኤል፣ የሚክያስንና ሌሎችንም። እነዚህ ሰዎች ወደፊት ሊመጣ ስላለው ሁኔታ፣ እንዲሁም በየዘመናቱ ብቅ ስለሚሉት ኃያላን መነሣትና መውደቅ ጠቅሰው፣ መሪዎቹም የታሪክ አሻራቸውን በመካከለኛው ምሥራቅ ትተው እንደሚያልፉ ግልጥ ባለ ዝርዝር ተንብዩው ነበር። ከነቢያቱ አንዳንዶቹ የተናገሩት ትንቢት ሲፈጸም የግየት ዕድል ገጥሟቸዋል። የብዙዎቹ አስገራሚ ትንቢቶች ዛሬም በመፈጸም ላይ ናቸው።

ኢየሱስ ራሱም ቢሆን ነቢይ ነበር። የሙሴን፣ የኢሳይያስን፣ የዳንኤልን፣ የኤርምያስንና የሚክያስን መጻሕፍት በመጥቀስና ብዙውን ጊዜ የራሱን ትርጉምና አሳብ አክሎ በማብራራት ወደፊት ስለሚሆነው ነገር ተንብይዋል። ቃሉም በዘመናት ተፈትና እውነተኛ ተረጋግጧል። ኢየሱስ ስለ ኢየሩሳሌም መውደቅ (ሉቃስ 21:20-24) የተናገረው ትንቢት ግልጥና የግያሻማ ስለነበር፣ ከተማይቱ በ70 ዓ.ም. በቲቶ [Titus] አማካይነት ከመውደግ በፊት የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ከጥፋቱ ለማምለጥ ችላለች። ስለ ኢየሩሳሌምና ስለ እስራኤል ሕዝብ በጥንቃቄ የተነገሩ ትንቢቶች ያኔ እንደሆነው ሁሉ፣ ዛሬም እንደ ሰንሰለት ተያይዘው የሥልጣኔያችን መብቂያ መቃረቡንና በቅደም ተከተል በመፈጸም ላይ ያሉ ክንውኖችን የሚያሳዩ ዓይነተኛ ምልክቶች ናቸው።

◆ “ጊዜያቱ” በማለቅ ላይ ናቸው

ኢየሱስ የቤተ ክርስቲያንን ስደት፣ የኢየሩሳሌምን ውድቀት፣ የቤተ መቅደሱን መውደም፣ አይሁዶች በዓለም ሁሉ እንደሚበተኑና ቤተ ክርስቲያን ይህን ሁሉ ተቋቁማ በአስደናቂ ሁኔታ እንደምታድግ አስቀድሞ ተንብዮ ነበር። እንደ ብሉይ ኪዳን ነቢያት ሁሉ፣ ኢየሱስም እስራኤላውያን እንደገና ወደ ርስታቸው እንደሚሰበሰቡና መንግሥታቸውንም እንደሚመሠርቱ አመልክቶአል። ይህ ሁሉ፣ ታሪክ ያረጋገጠው ሐቅ ነው። ከዚህም በተጨማሪ የብሉይ ኪዳን ነቢያትን ትንቢት በሚገባ የተረዱ ሁሉ በኢየሩሳሌምና በመካከለኛው ምሥራቅ የሚከናወኑ ሁኔታዎች የሥልጣኔ ማክተሚያና የአሕዛብ ዘመን ማብቂያ ምልክቶች እንደሆኑ ኢየሱስ አስጠንቅቋል። ኢየሱስ ክርስቶስ አይሁዳውያንን አስመልክቶ ሲናገር፣ “...በሰይፍ ስለትም ይወድቃሉ፤ ወደ አሕዛብ ሁሉም ይማረካሉ፤ የአሕዛብም ዘመን እስኪፈጸም ድረስ ኢየሩሳሌም በአሕዛብ የተረገጠች ትሆናለች” አለ (ሉቃስ 21:24)።

ዛሬ አራት ሚሊዮን የሚሆኑ አይሁዳውያን ወደ ምድራቸው (ርስታቸው) ተመልሰዋል። ይህ ቁጥር በሙሴ መሪነት ከግብፅ ወደ ተስፋይቱ ምድር ከገቡት ሁለት ሚሊዮን ሰዎች እጥፍ ሲሆን፣ በታሪኳም ትልቁ እንቅስቃሴ ነው። ብዙዎች የተጨቃጨቁባትና የተደራደሩባት ኢየሩሳሌም

በ1967 ዓ.ም. በአይሁዶች እጅ ብትገባም፤ ከተማይቱን አስመልክቶ የሚካሄደው ፖለቲካዊ ጦርነት ዛሬም እልባት አላገኘም። የቅድስቲቱ ከተማ የወደፊት ተስፋ ምንድነው? አስቀድሞ እንደተነገረው የአሕዛብ ዘመን በትክክል እያከተመ ከሆነ፤ የሚቀጥለው ሁኔታ ምን ይመስል ይሆን? ስለ አካባቢው የወደፊት ሁኔታ በእርግጠኛነት ለመናገር ይቻል ይሆን? ከሆነስ፤ የተስፋ ወይስ የጥፋት ማስጠንቀቂያ?

◆ መልስ ፍለጋ

ዘመናዊው ሰው ከመቼውም ይልቅ ስለ ወደፊቱ የተለያዩ ጥያቄዎች በማቅረብ ላይ ነው። ጥያቄዎቹ ከፍተኛ ትኩረት የሚሹ ሲሆኑ፤ ለነሱም ቀጥተኛና ትክክለኛ መልስ ሊሰጠን የሚችለው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው። ስለሆነም፤ በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ የት እንዳለንና በቅርቡ የሚፈጸሙት ታላላቅ ሁኔታዎች ምን እንደሆኑ ግንዛቤ ይኖረን ዘንድ፤ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶችን መመርመሩ አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቷል። ከዚህ ቀደም የማይቻሉ የሚመስሉ ትንቢቶች ዛሬ እንደገና በመመርመር ላይ ናቸው።

የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶችን ጥናት በተመለከተ ሁለት የተለያዩ አስተሳሰቦች መኖራቸውን ማስተዋል ይኖርብናል። አንደኛው፤ ትንቢቶችን በቸልታ መመልከት ወይም ቀጥተኛ ባልሆነ መንገድ መተርጎም ነው። ከመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ተፈጽመዋል። በሚገባ ስንገመግማቸው፤ የተፈጸሙት ቃል በቃል እንደሆነ እንረዳለን። ባለፉት ጊዜያት ከተፈጸሙት ትንቢቶች ምሳሌነት ስንመለከት፤ ትንቢቶቹን በቸልታ ማለፍ ወይም ቃል በቃል እንደሚፈጸሙ መጠራጠር ፍጹም የማይቻል ነው።

ሁለተኛው አስተሳሰብ ደግሞ፤ የቅዱሳት መጻሕፍትን ቃል ከሚገባ በላይ በማጋነን፤ ወይም ቃል በቃል በመውሰድ ወቅታዊ ከሆኑ የዘመናችን ክሥተቶች ጋር ለማያያዝ የሚደረግ ሙከራ ነው። ስለ ጌታ ምጽአት፤ ወይም ስለ ዓለም ፍጻሜ ቀኑን ወስነን ለመናገር ምንም ዓይነት የቅዱሳት መጻሕፍት ድጋፍ የለንም። የቅዱሳት መጻሕፍት ትንቢትን የሚመረምር ማንኛውም ሰው ባንድ በኩል እግዚአብሔር የገለጣቸውን ነገሮች በጥንቃቄ እየመረመረ፤ በሌላ በኩል ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስ መልስ የማይሰጥባቸው ጥያቄዎች እንዳሉ በጥንቃቄ ማስተዋል ይኖርበታል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች ትክክለኛና መሠረታዊ የአተረጓጎም መመሪያዎችን በተረዱ መጠን፤ በዓለም በሚሆነውና ከዘመናት በፊት በመጽሐፍ ቅዱስ በተተነበየው ሁኔታ ውስጥ እውን የሆነ ክንውን እንዳለ አብልጠው ይረዳሉ። የተለያዩ የሕይወት አቅጣጫን የሚከተሉና የተለያዩ ሃይማኖታዊ እምነት ያላቸው ሰዎች ሁሉ፤ “ወደፊት ምን ያጋጥመን ይሆን?” የሚል ጥያቄ ያነሳሉ።

የአርማኒዶን የጊዜ ሠሌዳ

◆ ትንቢቱ ግልጥና ጥርት ያለ ነው

ራሳቸውን “ነቢይ” ብለው የሚጠሩ የዘመናችን ሰዎች ትንቢት፣ ጭናጥና የተደበበበበ ነው። ትንቢታቸውን ከወቅቱ ሁኔታዎች ጋር ለማስማማት ስለሚጥሩ ነው ይህ የሆነው። በተቃራኒው ደግሞ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ነቢያት ትንቢቶች የተደበበበሱ ሳይሆኑ፣ ግልጥና እርስ በርሳቸው የተደጋገፉ ናቸው። ምንም እንኳን አንዳንድ ጥቃቅን የአተረጓጎም ልዩነቶች ቢኖሩም፣ አጠቃላይ መልእክቱ ግን በሚያስደንቅ ሁኔታ ግልጥና ጥርት ያለ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ መጨረሻውና አስቃቂው የዓለም ጦርነት ብቻ አይደለም የሚናገረው። ወደ አርማኒዶን ጦርነት የሚመሩ ሁኔታዎችን የጊዜ ሰሌዳቸው እንኳን ሳይቀር ነው የሚገልጧቸው። “አርማኒዶን” ማንኛውም ሰው ፍርሃቱን (ሥጋቱን) የሚያመለክትበት የዓለም ፍጻሜ መግለጫ ሆኗል። ነቢያት አርማኒዶንን በይበልጥ በማብራራት፣ ጦርነቱ ዓለም ራሷን በራሷ የምታጠፋበትና በመካከለኛው ምሥራቅ የሚደረግ የመጨረሻው አስከሬ እልቂት እንደሆነ አመልክተዋል።

ይህ አስቸጋሪና አስደንጋጭ ጦርነት፣ በአብዛኛው መልኩ በዕለታዊ ጋዜጦች ርእሰነት ከሚወጡ ዜናዎች ጋር የሚመሳሰልበት ሁኔታ አለ። ይህ ታሪክ አውዳሚ ጦርነት፣ በተወሰነለት ጊዜና በተተነበየለት ስፍራ ይደረጋል።

አርማኒዶን የሚለው ቃል ከዕብራይስጥ የመጣ ሲሆን፣ ትርጉሙም “የመጊዶ ተራራ” ማለት ነው። ይህ አነስተኛ ተራራ የሚገኘው ከፍልስጥኤም በስተሰሜን ያለው ሰፊ ሸለቆ ከሚያበቃበት ስፍራ ላይ ነው። በዚህ ስፍራ ባለፉት ዘመናት ብዙ ጦርነቶች ተካሂደዋል፤ ወደፊትም ከፍተኛ ግጭት የሚደረግበት የጦር አውድማ ነው።

◆ የአውሮፓው ጎብረት ለውጥና የቀዝቃዛው ጦርነት ማብቃት

እ.ኤ.አ. በ1989 እና 1990 ከተከናወኑት አስገራሚ ለውጦች አንዱና ዋነኛው በምሥራቁ የአውሮፓ ክፍል የኮሚኒዝም ሥርዓት መፍረስና በምትኩም የዲሞክራሲ ሥርዓት ማቆጣቆሙ ነበር። ምንም እንኳን ይህ አስገራሚ የታሪክ

ሂደት በመጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ባይተነበይ፣ በመጨረሻው ዘመን፣ በተለይም በሰባቱ ዓመታት ወቅት፣ ኅብረት የሚፈጥሩ አሥር መንግሥታት እንደሚነሡ ከተነገረው ትንቢት ጋር የተያያዘ ነው። ኅብረቱ ዋና ዋናዎቹን የአውሮፓ አገሮች የሚያቅፍ መሆኑ እያጠራጥርም። ለመካከለኛው ምሥራቅ ሰላምና መረጋጋትን፣ ለወቅቱ የአካባቢው ብጥብጥ ደግሞ አንድ አልባትን ለማስገኘት መከራ የሚደረገውም በእነዚህ አሥር መንግሥታት አማካይነት ነው።

◆ የሰባቱ ዓመታት ቅድመ ሁኔታዎች

የመጨረሻው ትንቢታዊ ፍጻሜ የሚከናወነው በቀናት ሳይሆን፣ በዓመታት ልዩነት ይሆናል። በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተተነበየው፣ ቀደም ብሎ፣ የዓለምን ፍጻሜ የሚወስኑ ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ሃይማኖታዊ ቅድመ ሁኔታዎች ይከናወናሉ። እነዚህ ቅድመ ሁኔታዎች አሁንም በፍጥነት በመሚላት ላይ ናቸው። ቅድመ ሁኔታዎቹ እንደተሟሉም ሌሎች ግልጽ ሁኔታዎች የሚከናወኑበት የጊዜ ሰሌዳ ይጀመራል። ይህም የጊዜ ሰሌዳ በመጨረሻዎቹ ሰባት ዓመታት ለሚፈጸሙት ጉዳዮች ዝግጅት የሚደረግበትን አጭር ወቅት ያጠቃልላል። ከሰባቱ ዓመታት፣ የመጨረሻዎቹ ሦስት ዓመታት ተኩሉ ወደ አርማጊዶን የሚያመራ፣ ተወዳዳሪ የሌለው ጥፋትና ጦርነት የሚካሄድባቸው ይሆናሉ።

◆ የሮም ግዛት ማንሰራራት

ከነዚህ ሰባት ዓመታት በፊት፣ በአሥር ቀንዶች የተመሰሉት የአሥር መንግሥታት ኅብረት ይመሠረታል (ዳን. 7:8)። ተመሳሳይ የሆነው የመጨረሻ መንግሥት አገዛዝ ገለግ በራእይ 13:1 ላይ ተጠቅሷል። በአገር ደረጃ ተለይተው ባይቀመጡም የነዚህ የመጨረሻዎቹ መንግሥታት ኅብረት ለሮም ግዛት ማንሰራራት ምክንያት ይሆናል። ይህ በትንቢተ ዳንኤል ምዕራፍ 7 ከተጠቀሱት አራዊት አራተኛዋን አውራ ያመለክታል። እነዚህ አገሮች፣ ምናልባት አንዳንድ የአውሮፓ መንግሥታትን፣ የምዕራብ እስያንና፣ የሰሜን አፍሪካ አገሮችን ይጨምሩ ይሆናል። ይህ አስፈላጊና ትኩረት የሚገባው ጉዳይ የክርስቶስ ምጽአት የመጨረሻዎቹ ዓመታት ለመጀመራቸው ዓይነተኛ ምልክት ሊሆን ይችላል። የሚታየው ከንውን ሁሉ ለመጨረሻው ዘመን በር ከፋችና የመጀመሪያ ሂደት ነው። ይህ የመንግሥታት ኅብረት ለመካከለኛው ምሥራቅ የሰላም ዋስትና ለመስጠት ሲል፣ ከእስራኤል ጋር የሰባት ዓመታት የሰላምና የጥበቃ ቃል ኪዳን ቅድመ ዝግጅት ማድረግ አስፈላጊው ይሆናል።

◆ እስራኤል ሕልውናዋ ይጠበቅ ይሆን?

የአርማጊጊያንን የቀን ቀመር በትክክል ለማገናዘብ የታሪክና የመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት አስፈላጊ ይሆናል። እስራኤል በመካከለኛው ምሥራቅ ራሷን የቻለች መንግሥት ሆና እንደገና ማንሰራራቷ አስፈላጊ ጅምር ነበር። ከዚያም፣ በዓረቦችና በእስራኤል መካከል የሚካሄደውና እስከካሬ መፍትሔ ያልተገኘለት ጦርነት ተጀመረ፤ አሜሪካና ሩሲያ በዚህ ጦርነት ውስጥ ቀጥተኛ ተሳትፎ ያደርጋሉ የሚል ሥጋት ሰፍኖ ቆየ። እስራኤል በጦርነቱ እንደማትጠፋ፣ የኋላ ኋላ ግን የቃል ኪዳን አጋርቿ ቃላቸውን እንደሚያጥፋባት ትንቢት ያመለክታል። ወደፊት በሚደረገው የሰላም ድርድር መሠረትም ከፍላጎቷ ውጭ የተደረገ ውሳኔን ለመቀበል ትገደዳለች። ዓረቦች የነዳጅ ከምችታቸውን ለማስፈራሪያነት በመጠቀም ላይ ሲሆኑ፣ በመካከለኛው ምሥራቅ አዲስ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ጥምረት እየታየ ነው። አሜሪካንም ሆነ ሩሲያ በአካባቢው ያላቸው የበላይነት በአውሮፓ ይወሰዳል።

◆ ነዳጅ ዘይት እና የሥልጣን ሽኩቻ

አስገራሚው የፖለቲካና ኢኮኖሚ ኃይል አሰላለፍ ከሥተት በዓለም አቀፍ ደረጃ በሂደት ላይ ነው። የወደፊት ሁኔታው ደግሞ ቀጥሎ ያለውን መልክ ሊይዝ ይችላል፡- የደለበ የነዳጅ ዘይት ሀብት ያላቸው ዓረቦች፣ እንዲሁም በእርሻና በኢንዱስትሪ የበለጸጉ ምዕራባውያን አገሮች ግንባር ይፈጥራሉ። ይህ ክንውን፣ አሜሪካም ሆነ ሩሲያ በአካባቢው ያላቸውን የኢኮኖሚ የበላይነት ያዳክመዋል። አሜሪካ ለባሕረ-ሰላጤው አካባቢ መከላከያ በምታወጣው ከፍተኛ ወጪና፣ ከአውሮፓውያን ወዳጆቿ ድጋፍ ከማጣቷ የተነሣ በከፍተኛ የኢኮኖሚ ችግር ውስጥ ትዘፈቅና አሁን በዓለም ላይ ያላትን የበላይነት ታጣ ይሆናል። ሩሲያም በቢሊየን የሚቆጠር ዶላር ያፈሰሰችላቸው ዓረቦች አንቅረው ተፍተዋታል፤ በአውሮፓ በመታየት ላይ ካለው ለውጥ የተነሣም ተዳክማለች። በዚህ ላቢያ ሁኔታውን በታዛቢነት ከመመልከት ሌላ ምርጫ አይኖራትም። የሜዲትራኒያን ክልል አገሮች አዲስ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ኃይል ለማሰባሰብ፣ የአገሮቹን የገንዘብ ምንዛሪ ሽቅብ ለማውጣትና ቁልቁል ለማውረድ፣ የዓለምን ንግድ ለመቆጣጠርና ብዙውን የኃይል ከምችት ለማስተዳደር በኩንሬዴራሽን ደረጃ ኅብረት ይፈጥራሉ።

◆ አዲሱ ጭለማ ዘመን

በልዕለ-ተፈጥሮአዊ ኃይል ግመንና፣ በዓለማችን እየተከሠቱ ያሉ እንግዳ ነገሮች መስፋፋት ከተረጎሙትና እንደ ጨዋታ ከመቆጠር አልፈው የሰውን

ልጅ የሚያስፈሩ ይሆናሉ። ስለ ጥንቆላና ሰይጣን አምልኮ የተጻፉ መጻሕፍት፣ መጽሔቶችና ፊልሞች የምዕራቡን ዓለም ትኩረት ይሻግሉ። ሰይጣናዊ አምልኮና እስካሁን የማይታወቁ አዳዲስ የሃይማኖት ቡድኖች ግንባር ቀደም ዜና በመሆን ላይ ናቸው።

ትኩረት የሚሰጠው ሌላ አስደንጋጭ የወደፊት ጉዳይ ደግሞ በሥነ-መለኮታዊያን አጠራር የቤተ ክርስቲያን ንጥቀት መሟላት ክርስቲያኖች በቅጽበት ከዚህ ዓለም መወሰዳቸው ይሆናል (1ኛ ተሰ. 4:13-18)። ይህም ኢየሱስ ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ፣ “እኔ ባለሁበት እናንተ ደግሞ እንድትሆኑ ሁለተኛ እመጣለሁ፣ ወደ እኔም እወስዳችኋለሁ” (ዮሐ. 14:3) በግለት የተናገረው ተስፋ ፍጻሜ ነው። የሞቱት ክርስቲያኖች ያኔ ይነሣሉ፣ በሕይወት ያሉት እውነተኛ ክርስቲያኖች ደግሞ ሥጋዊውን (አካላዊውን) ሞት ሳይቀምሱ ወደ መንግሥተ ሰማያት ይጠቃሉ። ይህ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ክርስቲያኖች በቅፅበት ከአካባቢው የመሰወራቸው ሁኔታ በሌላው ሕዝብ ዘንድ ግራ መጋባትን ይፈጥራል። በክርስትና ሽፋን የተዋቀረች ቤተ ክርስቲያን፣ ወይም ድርጅት፣ እውነተኛ ክርስቲያኖች ከውስጧ ሲነጠቁ፣ በፖለቲካ ጥቅመኞች እጅ ትወድቃለች። ጥንቆላ፣ ሰይጣናዊ አምልኮና የርኩሳን መናፍስት ሥራ በመላው ዓለም ይሰፍናል። በጨለማው ዘመን እንደታየው ሁሉ፣ ይህ ጊዜም ዓለማውያን መንግሥታት ከሃይማኖት መሪዎች ጋር ተባብረውና ተቀናጅተው የሚሠሩበት ይሆናል።

◆ እስከ አርማጊሮን ድረስ ያለው የሁኔታዎች ቅደም ተከተል

ከሌላው የዓለም ክፍል ይልቅ በቅድሚያ መካከለኛው ምሥራቅ ከፍተኛ ቀውስ የሚደርሰበት መሆኑ በግልጽ ሊታወቅ ይገባል። ከዚህ ጋር መንግሥታት በአካባቢው የበላይነትን ለመጨበጥ ከሚያደርጉት ሽኩቻ የተነሣ አዲስ ሥርዓት ይሰፍንና ለአሥሩ መንግሥታት መድረክ ያዘጋጅላቸዋል፤ የአካባቢው ሁኔታ ከቁጥጥር ውጪ ሆኖ ሰላማዊ መፍትሔ የሚያገኘውም በእነዚህ መንግሥታት አማካይነት በተጽዕኖ ነው። የአሥሩ መንግሥታት መመሥረት የመድረኩ መዘጋጀት ሲሆን፣ ሰባቱ ዓመታት መቆጠር የሚጀምሩት ደግሞ፣ ከእስራኤል ጋር የመጨረሻ የሰላም ውል ከሚፈራረሙበት ዕለት አንሥቶ ነው። በዚህ ጊዜ የዓለም አቀፍ የኃይል ሚዛን በአውሮፓ አገሮች ኅብረት ላይ እየተሰበሰበ ይሄዳል። የመካከለኛው ምሥራቅን ችግር በሰላም ለመፍታት ከሚጥሩት መሪዎች መካከል አንድ ዓለም አቀፍ መሪ ይነሣና፣ በእስራኤልና በአክራሪ ዓረብ አገሮች መካከል ስምምነት እንዲኖር ያደርጋል። ይህ ዘመን የሐሰት ሰላም የሰፈነበት፣ ትጥቅን ለማስፈታት እንቅስቃሴ የሚደረግበት፣ እንዲሁም አዲስ ዓለም አቀፋዊ የኢኮኖሚ ሥርዓት ለመዘርጋት

ግፊት የሚደረግበት ይሆናል። የመጀመሪያዎቹ ሦስት ዓመት ተኩል ጊዜያት፣ የጎብረቱ መሪ ሥልጣኑን እስኪያጠናክር ድረስ ጸጥታ የሚሰፍንባቸው ናቸው።

የሚቀጥሉት (መጨረሻዎቹ) ሦስት ዓመት ተኩል ጊዜያት ደግሞ፣ ሊታሰብ የማይቻልና የማያቋርጥ እጅግ አስከፊ ጥፋት የሚከሰታቸው ይሆናሉ። ይህ ዘመን ከመጀመሩ ቀደም ብሎ ግን፣ ፍሲያ ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ያለ ኃይልዋን ይዛ ከመካከለኛው ምሥራቅ ሥልጣን ለመቀራመት የበኩልዋን ጥረት ታደርጋለች። ሆኖም ሠራዊቷ በልዕለ-ኃይላት ድባቅ ይመታል (ሕዝ. 38:39)። ከዚህ በኋላ የኃይል ሚዛኑ የሚዲትራኒያን አካባቢ ጎብረት ተቆጣጣሪ ወደሚሆነው አዲስ መሪ ይዛወራል። ይህ መሪ፣ ሰይጣን ወቅቱን ጠብቆ የሚያስነሣው ሰው ሲሆን፣ ትጥቁን ፈትታ በሰላም የምትኖረዋን እስራኤል ለማጥፋት ይሞክራል። እንደ ባቢሎናውያንና እንደ ሮማውያን መንግሥታት ራሱን ጣዖት በማድረግ፣ ዓለም ሁሉ እንዲሰግድለት ያዝጣል። አይሁዶች፣ ስሙክርስቲያኖች (ያልተነጠቁት) እና ከሁሉም ወገን የተውጣጡ አነስተኛ ቡድኖች ሂትለር በሁለተኛው የዓለም ጦርነት አይሁዶችን ካስቃየበት የከፋ ስቃይና እልቂት ይደርስባቸዋል።

ዓለማችን ሳይንቲስቶች መፍትሔ በማያገኙላት አኳኋን ከቁጥጥር ውጪ ትሆናለች። በሺህ የሚቆጠሩ ሰማዕታትን የሚያስገኘው የሰው ልጅ ድርጊት እና የእግዚአብሔር ድርጊት በመዋሃድ በዓለምና በከዋክብት ሥርዓት (ሶላር ሲስተም) ላይ ትልቅ ሁከትን ይፈጥራሉ ። ከዋክብት ይወድቃሉ፣ ፕላኔቶች ከሥርዓታቸው ውጪ ይበራሉ። ከፍተኛ የእየር ንብረት ለውጥም ይሆናል (ራእይ 16:13-14፤ 16:8-9)። ያልተለመደ ሙቀትና ቅዝቃዜ፣ ጎርፍና፣ ሌሎችም ጥፋቶች የዓለምን አዝመራ ያወድማሉ (ራእይ 6:6-8)። በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሕዝቦች በረኃብ ያልቃሉ (ማቴ. 24:7)። ዘመናዊ መድኃኒቶች ቢኖሩም፣ በአዲስ ወረርሽኝ መቅሠፍት ምክንያት በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሕዝቦች ሕይወት ይቀሰፋሉ። የሰባቱ ዓመት መጨረሻ ሲቃረብ፣ የምድር ነውጥ የዓለምን ታላላቅ ከተሞች እንዳልነበሩ ያደርጋቸዋል። ተራሮችና ደሴቶች በባሕር ይዋጣሉ (ራእይ 16:17-20)። በጥፋት ላይ ጥፋት ተደራርቦ በአጭር ጊዜ አስከፊ እልቂት ይደርስና፣ በሚሊዮን ከሚቆጠረው የዓለም ሕዝብ እጅግ ጥቂቱ ብቻ ይቀራል።

◆ ከሦስተኛው የዓለም ጦርነት ወደ አርማጌዶን

ከዚህ ሁሉ አስከፊ መግት በኋላ ሳይታሰብ የዓለም ጦርነት ይቀሰቀሳል። በብዙ መቶ ሚሊዮን የሚቆጠሩና ለሥልጣን ሽሚያ የሚሻኩቱ መንግሥታት ወታደሮች ቅድስቲቱን ከተማ ይከቧትና (ራእይ 16:13-16) ክልሉ በታሪክ

ተወዳዳሪ የሌለው የጦርነት አውድግ ይሆናል። በሚሊዮን የሚቆጠር የደቡብ ሠራዊት አፍሪካን ወክሎ ወደ ጦርነቱ ይተማል (ዳን. 11:40)። ሌላው ሩሲያንና አውሮፓን ወክሎ ከሰሜን የሚመጣ ሠራዊት ደግሞ፣ ፍልስጥኤም ላይ ይሰፍራል (ዳን. 11:40)። ውጥረቱን ለማባባስ፣ ሩቅ ምሥራቃውያንና ቻይና የኤፍራጥስን ወንዝ አቋርጠው በመምጣት የጦርነቱ ተሳታፊዎች ይሆናሉ (ዳን. 11:44፤ ራእይ 9:15-16፤ 16:12)። በዚህ አስጨናቂ ጦርነት ታይቶ በማይታወቅ መጠን በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ይሞታሉ። ይህን ነው መጽሐፍ ቅዱስ አርማጊዶን ብሎ የሚገልጠው። ጦርነቱ ሊያበቃ ጥቂት ሲቀረውና አሸናፊው ሳይለይ ኢየሱስ ክርስቶስ በሥልጣንና በታላቅ ክብር ከሰማይ ይመጣል። በራእይ ምዕራፍ 19 ላይ እንደተገለጠው፣ አመጣጡ፣ በሚሊዮን በሚቆጠሩ መላእክትና ቅዱሳን ታጅቦ ነው። የነገሥታት ንጉሥና የዓለም ፈራጅ ሆኖ የሚመጣው ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ተቃዋሚዎቹን ሁሉ ደምስሶ፣ የራሱን የጽድቅና የሰላም መንግሥት በምድር ላይ ያሰፍናል።

የትንቢት አጥኚዎች በመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢትና በብዙ ጠቋሚ ዘገባዎች ላይ በመንተራስ፣ ዓለም ወደ አርማጊዶን እየገሰገሰች ነው ብለው ይደመድማሉ። ለዚህ ድምዳሜ ያበቃቸው ምልክት ምንድነው? ዓለማችንን ምን ያህል ወደ ፍጻሜ እየተቃረበች ይሆን? ግለሰቦችን እንዲህ ካለው ሁኔታ አንጻር ተስፋቸው ምንድነው? የዘመኑ ትውልድስ ከዚህ ጥፋት ለመዳን ምን ማድረግ አለበት? ለነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች መልሱ እግዚአብሔር ስለ መጨረሻው ዘመን ባለው ትንቢታዊ ዕቅድ፣ ስለ እስራኤል፣ ስለ ዓለምና ስለ ቤተ ክርስቲያን በተናገረው ውስጥ ተካትቷል። በዚህ የታሪክ መድረክ ላይ የምትገኘው እና ከዓለም ሕዝብ ብዛት አንጻር እጅግ የምታንሰው፣ ነገር ግን ከፈታችን ያለውን የመጨረሻ የዓለም እልቂት ለኳሽ የሆነችው እስራኤል ናት።

የእስራኤልና የዓረቦች ግጭት

◆ የተስፋ ጭላንጭል

ኢየሩሳሌምና በሚሊዮን የሚቆጠሩ አይሁዶች በሮማውያን ወታደሮች በ70 ዓ.ም. ከወደሙ እያሌ ምዕተ ዓመታት ተቆጥረዋል። እነዚህ ለአይሁዶች የጎዘንና የልብ ስብራት ዘመናት ነበሩ። ኢየሱስና ነቢያት እንደተነበዩት ሁሉ፣ አይሁዶች በዓለም ዙሪያ ተበትነዋል፤ በሮማውያን ሰይፍ ተጨፍጭፈዋል። ሐሰተኛ እምነትን ለማጥፋት በተደረገው ሙከራም ብዙ አይሁዳውያን በተሳሳቱ ክርስቲያኖች ተገድለዋል፤ በጀርመኖች የመርዝ ጋዝ ያለ ርኅራኄ አልቀዋል። ስለዚህ ጥፋት ብቻ አልነበረም ነቢያት የተናገሩት፣ ስለ አዲሱ የተስፋ ዘመንም ገልጠዋል። አይሁድ እንደ አንድ ሕዝብ ሆነውና ሕልውናቸውን ጠብቀው እንዲታገሉ የረዳቸው ከነዚህ የተስፋ ጭላንጭሎች የመነጨ ብርታት ነበር።

◆ ነጻነት - ምድሪቱ - ብልጽግና

ነቢያቱ አጉል ሕልመኞች አልነበሩም፤ እስራኤላውያን ብሩህ ተስፋ እንደሚጠብቃቸው ተናግረዋል። በቅዱሳት መጻሕፍት የተገለጠው አይሁዳውያን ከመከራና ችግር እንደሚደኑ ብቻ ሳይሆን፣ ነጻነታቸውንና መራታቸውን በማግኘት በመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ የበለፀገ መንግሥት እንደሚመሠርቱ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ተቸዎች ከእግዚአብሔር ለአብርሃም በተሰጡት ተስፋዎች፣ ሙሴና በሌሎች ነቢያትም በተነገሩ ትንቢቶች ሲያፈዙ ኖረዋል። እነዚህ ትንቢቶች ከእግዚአብሔር የተሰጡ እውነቶች መሆናቸውን ግን ሊገነዘቡ ይገባል።

ከ1948 አንሥቶ ያለውን የእስራኤል ታሪክ ስንመለከት እግዚአብሔር በአስደናቂ ሁኔታ እንደታደጋት እንረዳለን። ምንም እንኳን ኢየሱስን እንደ መሢሕ ባትቀበለው፣ ስለ እርሷ ያለውን ትንቢታዊ ቃል ለመጠበቅ ሲል እስካሁን በተአምር አቆይቷታል። ተደጋጋሚ ወታደራዊ ጥቃት ቢደረግባትም ሕልውናዋን አስጠብቃለች፤ የጥንት ርስቷ በነበረው ስፍራ ላይ ይበልጥ እንድትስፋፋና እንድትደላደል አድርጎአታል። የእነዚህ ጦርነቶች ዘገባ ከትንቢቶች መረጃም አኳያ ሲታይ የድርጊቱን አስደናቂነት ያጎላዋል።

ከአብርሃም ጀምሮ በዘመናችን እስካሉት እምነታቸው አጥብቅው የያዙ አይሁዳውያን ድረስ ያሉት አይሁዳውያን የሚያምኑባቸውና ድጋፍ የሚሆኗቸው እነዚህ ተስፋዎች ናቸው። እነዚህ ትንቢቶች በተለያየ የዓለም ክልል ላሉ አይሁዳውያን ጥልቅ ትርጉምና መልእክት ነው ያላቸው። በ1956 እና 1967 እስራኤልን የሚያጠፋ ጦርነት በታወጀ ዕለት የኢየሩሳሌም ራዲዮ ጣቢያ የነቢዩ አሞጽን ትንቢት ጠቅሶ የሚከተለውን መልእክት አስተላልፎ ነበር፡-

“የሕዝቤን የእስራኤልን ምርኮ እመልሳለሁ፤ የፈረሱትንም ከተሞች ሠርተው ይቀመጡባቸዋል፤ ወይንንም ይተክላሉ፤ የወይን ጠጁንም ይጠጣሉ፤ አታክልቱንም ያበጁሉ፤ ፍሬውንም ይበላሉ። በምድራቸውም እተክላቸዋለሁ፤ ከእንግዲህ ወዲህ ከሰጠኋቸው ከምድራቸው አይነቀሉም ይላል እምላክህ እግዚአብሔር” (አሞጽ 9፡ 14-15)።

ስለ እስራኤል የተነገረው ትንቢት ግልጥ ነበር። ወደፊት በተስፋይቱ ምድር እንደገና እንደምትመሠረትና ማንም ሊበግራት እንደማይችል ተነግሮላታል። በ1948 የእስራኤል ልደት የተሰፋው መፈጸም ጅምር ይሆን? ከሆነ ምንም ችግር ይገጠማት፤ ማንኛውም ኃያል መንግሥት ወይም ሠራዊት ይነሣባት፤ ከእንግዲህ እስራኤልን ወደ ባሕር ገፍተው ሊጥሏት አይችሉም።

◆ የዓረቦች ዓላማ- እስራኤልን ማጥፋት

የእስራኤልን በመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ መኖር ዓረቦች ልክ በቀዶ ጥገና ብቻ ሊወገድ እንደሚችል አስከፊ ሕመም ነው የሚመለከቱት። እግዚአብሔር የተስፋይቱን ምድር እንደሚያወርሳቸው ተስፋ የሰጣቸው ቢሆንም፣ ዓረቦች ግን እስራኤላውያንን ሚዲትራኒያን ባሕር ውስጥ ለማስጠምና ኢየሩሳሌምን ጨምሮ አካባቢውን በቁጥጥራቸው ሥር ለማድረግ ጽኑ ፍላጎት አላቸው። ይዋል ይደር እንጂ፣ በሕዝብ ብዛትና በሀብት ከምችት የበለጸገው የዓረብ ዓለም ይህን ምኞቱን እውን ለማድረግ መነሣቱ አይቀርም።

◆ በ1956ቱ ጦርነት የዓረቦች ማፈግፈግ

እስራኤል በ1948 ዓ.ም. ሕልውናዋን ካስከበረች ወዲህ፣ እሷም ሆነች የዓረቡ ዓለም ብዛት ያለው የጦር መሣሪያ በማከማቸት ላይ ናቸው። በጥቅምት ወር 1956 ዓ.ም. ቀላጣፎቹ የእስራኤል ወታደሮች በቀላሉ የጋዛን ስርጥ ወረሩ። እስራኤል በኃያላን መንግሥታት ባትገታ ኖሮ ግብፅም ወዲያውኑ በፈጣናቹ የእስራኤል ወታደሮች እጅ ትወድቅ ነበር።

◆ ፍሲያ ለአስራኤሎች ተፃራሪ ሆና ቆመች

ከ1956 ዓ.ም. ወዲህ ያሉት ዓመታት ለአስራኤል አመቺ አልነበሩም። በምዕራብ ከግብፅ፣ በሰሜን ከሶሪያ፣ በምሥራቅ ከዮርዳኖስ በየጊዜው ጥቃት ይሰነዘርባት ጀመር። ግብፅ በጀማል አብደል ናስር መሪነት ከሶቪየት ኅብረት ጋር የጠበቀ ግንኙነት መሠረተች። ሶቪየት ደግሞ በቢሊዮን ዶላር የሚገመት የጦር መሣሪያ ለግብፅ ሰጠች። በብዙ ሺህ የሚገመቱ ፍሲያውያን የጦር አማካሪዎችም ወደ ግብፅ ገቡ። የፍሲያ በዚህ አኳኋን በዓረቦች የውስጥ ጉዳይ ጣልቃ መግባት፣ ችግር አስከትሎ አሜሪካና እንግሊዝም ጣልቃ ባይገቡ ኖሮ መካከለኛው ምሥራቅ በኮሚኒስቶች ቁጥጥር ሥር ይሆን ነበር። በ1958 ዓ.ም. እንደተደረገው ሁሉ፣ የአሜሪካ ባሕር ኃይል በሊባኖስ ሲሰፍር፣ የእንግሊዝ ጦር ኃይሎችም ለዮርዳኖስ ንጉሥ ሑሴን [King Hussein] ድጋፍ ሰጡ። ከተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ለአካባቢው የተሰጠ ምንም እርዳታ አልነበረም።

◆ ከተባበሩት መንግሥታት ድርጅት እርዳታ ማጣት

በጀማል አብዱል ናስር [Gamal Abdul Nasser] የሚመራው የዓረብ ዓለም በአስራኤል ላይ የጦርነት ሴራ ቀጠለ። ምንም እንኳን ሌላ ጦርነት ያስነሣል የሚል ሥጋት ቢኖርባቸው፣ ናስር በሶሪያ አክራሪዎች ግሬት እስራኤል ላይ የሚቃጠውን ግንኛውንም ጥቃት ደገፋ።

ይህ ሁሉ ሲሆን የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት እስራኤል ላይ የሚደረገውን ትንኮሳ በቸልታ ነበር የሚመለከተው። ከ1949 ዓ.ም. ጀምሮ እስራኤል 100,000 ጊዜ ድንበሯን ለየተጣሰ የደረሰባትን ጥቃት ዝርዝር ለማሳተም የተባበሩት መንግሥታት ማኅበር ዋና ጸሐፊ ለነበሩት ዩ ታንት [U Thant] አቅርቦ ነበር። እርሳቸው ግን ዝርዝሩ እጅግ የበዛ ነው በማለት ሳይቀበሏት ቀሩ። በእነዚህ ሁኔታዎች ሳቢያ አገሪቱ ከማኅበሩ እርዳታ እንደማታገኝ ግልጥ ሆነ። ጥቃቱ ሲብሰባት ሴስ ሰሙ የምትባለዋን አነስተኛ የዮርዳኖስ ከተማ ወርራ እንዳልነበረች አደረገች። የዓረቦችን ትንኮሳ በቸልታ ሲመለከት የነበረው የመንግሥታቱ ማኅበር ይህን ድርጊቷን አወገዘ። በእነዚህ ሁኔታዎች ሳቢያ አገሪቱ ከማኅበሩ እርዳታ እንደማታገኝ ግልጥ ሆነ።

◆ የሰድስቱ ቀን ጦርነት

ፍሲያ በሁኔታው ለመጠቀም ያላደረገችው ጥረት አልነበረም። በ1967 ዓ.ም. ለግብፅና ለሶሪያ “እስራኤል ለጦርነት በመዘጋጀት ላይ ናት” እያለች

የተጋነን ጥቆማ ታቀርብላቸው ጀመር። ከዚህ የተነሣ ነበር ፕሬዚደንት ናበር እስራኤልን የማጥፊያ ጊዜ አሁን ነው የሚል እምነት አድርገው የነበረው። የዓረቦች ዓላማ፣ ከፍተኛ ጦርነት አድርጎ እያንዳንዱን እስራኤላዊ ማጥፋትና አካባቢውን እንደገና በቁጥጥራቸው ሥር ማድረግ እንደሆነ ይፋ ወጣ። እነሱም ሆኑ እስራኤል ከየአቅጣጫው አሳሳቢ መረጃ ይደርሳቸው ጀመር። በመጨረሻም ግብፃውያን አካባ [Aqaba] ባሕረ-ሰላጤ ውስጥ የምትገኘውንና ኤላት [Eilat] የተሰኘችውን የእስራኤል ወደብ ዘጉ።

እስራኤል ይህን ሁሉ ካጤነች በኋላ ሕልውናዋን ለማስጠበቅ ብቸኛው መፍትሔ አበቀድማ ማጥቃት መሆኑን አመነችበት። ስለዚህም ሰኔ 5 ቀን 1967 ዓ.ም. ጎህ ከመቅደዱ በፊት አይርጥላኖችዋ ዝቅ ብለው ከሰሜንና ከሰሜን ምዕራብ አቅጣጫ በመብረር የግብፅን አየር ኃይል ድባቅ መቱት። ባሕር ሰርጓጅ [Torpedo/ቶርፒዶ] ከማንዶቻቸውም አብዛኛውን የግብፅ ባሕር ኃይል አወደሙ።

◆ ተአምራዊው የእስራኤል ድል

ቀጥሎ የተደረገው ጦርነት የዓረቡን ዓለም ክፉኛ ነበር የጎዳው። የእስራኤልን ጥፋት ለማየት የቋመጡት ዓረቦች በተቃራኒው የራሳቸውን ጦር መፍረከረክ ተመለከቱ። ዘመናዊው የእስራኤል ታንክኛ ወደ ሲና በረሀ ገሰገሰ። የጦሩ የግስጋሲና የማጥቃት ስልት በመጽሐፍ ቅዱስና በአይሁድ ታሪክ እንደተገለጠው ጥንት አካባቢውን በቁጥጥራቸው ሥር ለማድረግ ከተጠቀሙበት የጦርነት ስልት ጋር ይመሳሰል ነበር። ይህን የተመለከተችው ፋሲያ የረጅም ጊዜ ዕቅድ ሁሉ እንዳልሠመረላትና የዓረቡን ዓለም ለማስታጠቅ ያወጣችው ሦስት ቢሊዮን ዶላር አንዳችም ውጤት እንዳላሰገኘላት በሁለተኛው ቀን ተረዳች። የኑርዳናስና የግብፅ ሠራዊት በጦርነቱ ተሸመደመደ! የሶሪያም ጦር እግራ አውጧች አለ። ያ ሁኔታ ቢቀጥል ኖሮ ካይሮ፣ አማንና ደማስቆ በጥቂት ሰዓት ውስጥ ለእስራኤል ጦር ጥቃት ይዳረጉ ነበር። ስለ እግዚአብሔርም ሆነ ስለ መንፈሳዊ ነገር ደንታ ያልነበራቸው አይሁዳውያን እንኳን ሳይቀሩ ይህን ሲመለከቱ፣ ስለ ተአምራዊው አምላካዊ ማዳን ይወያዩ ጀመር።

◆ ፋሲያ ጦርነት እንዲቆም ጥሪ አደረገች

በ1956 እንደተደረገው፣ አሁንም ድሎ ወደ እስራኤል ማጋደል ሲጀምር፣ ጦርነቱ እንዲቆም ጥሪ ቀረበ። ፋሲያ በመጀመሪያ ድሎ የዓረቦች ይሆናል ብላ በመገመት ውጊያው እንዲቀጥል ትደግፍ ነበር! በኋላ ነው፣ የዓረቦች ብቸኛ ተስፋ የጦርነቱ መቆም መሆኑ ግልጥ የሆነላት።

የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት መጀመሪያ ጦርነቱ እንዳይቀሰቀስ ምንም ጥረት ያላደረገውን ያህል፤ እስራኤል ጥቃቱን ማቆም አለባት እያለ ይወተውት ጀመር። እስራኤል ደግሞ ጦርነቱ የሚቆመው እንዳንድ ቅድመ ሁኔታዎች ሲሟሉላት ብቻ እንደሆነ ግልጥ አደረገች። ይኸውም ራስዋን የቻለች ሉዓላዊት አገር መሆን እንዲታወቅላትና ለአካባቢው ሰላምም አስተማማኛ ውል እንዲደረግ መጠየቅ ነበር።

◆ የ1967ቱ ጦርነት የመጨረሻ ቀናች

ዓረቦች ድል የመሆናቸውን ሐቅ መቀበሉ ቸገራቸው፤ ውጊያው በቀጠለ መጠን ደግሞ እስራኤል ግዛቷን አስፋፋች። በቅዱስ ስፍራዎች ላይ ጥቃት ላለማድረስ እጅግ ከፍተኛ ጥንቃቄ በማድረግም ኢየሩሳሌምን እጅ አስገባች። ወታደሮቿ ጥንቃቄው ቤተ መቅደስ የነበረበትን ስፍራና “የለቅሶ ግንብ” በመባል የሚታወቀውን ለመጀመሪያ ጊዜ እጃቸው ሲያስገቡ፣ ይህ ነው የማይባል ደስታ ነበር የተሰማቸው፤ በደስታ አለቀሱ።

ጀኔራል ሞሼ ዳያንም [Moshe Dayan] አይሁዶች ወደ ቅድስት አገራቸው መመለሳቸውን፣ ከእንግዲህም ማንም እንደማያስወጣቸውና ወደኋላም እንደማያፈገፍጉ በማሳወቅ ጋዜጣዊ መግለጫቸውን ለዓለም አሰሙ። ቀደም ሲል የ1948ቱ የጦር አቁም ስምምነት ወደ “ለቅሶ ግንብ” ለመቅረብ እንደሚችሉ ዋስትና ቢሰጣቸውም ውሉ ተግባራዊ አልሆነም ነበር።

የእስራኤል ወታደሮች ወዲያውኑ ወደ ዮርዳኖስ ወንዝ ገሰገሱ፤ የዮርዳኖስ መንግሥት ሠራዊት አፈገፈገ። እስራኤል ዛሬም እንኳን በ“ምዕራብ ዳርቻ” [West Bank/ዌስት ባንክ] ላይ ያላት የይገባኛል ጥያቄ እርሷ ራሷ ባላነሳችው ጦርነት አካባቢውን በቁጥጥር ሥር ካደረገች ወዲህ የተጀመረ ነው። የዓለም መገናኛ ብዙኃን ግን ይህን ሐቅ መቀበል አይፈልጉም። ዮርዳኖስ በፍጥነት ለሽንፈት የተዳረገችው፣ የአየር እርዳታ አደርግልሻለሁ ያለቻት ግብፅ ቃሷን ባለማክበርዋ ነበር። የሶሪያና የግብፅ ወታደሮች ምንም እንኳን ሩሲያ በተለያየ መልኩ ከፍተኛ እገዛ ብታደርግላቸውም የእስራኤልን ጦር መቋቋሙ አልሆነላቸውም።

የታሰበው ሁሉ በዚህ አኳኋን እንዳልሆነ ሲሆን ጊዜ፣ ዮርዳኖስ ሠራዊቷ ጦርነት እንዲያቆም ረቡዕ ዕለት አዘዘች። በማግስቱ ሐሙስ ደግሞ ግብፅ በአሳቡ መስማማትዋን ገለጠች። ሶሪያ ብቻ ነበረች፣ አስከፊ ጉዳት ቢደርስባትም ጦርነቱን ብቻዋን የቀጠለችው። ሆኖም እስራኤልን በገምብ ትደበድብበት የነበረው የጎላን ተራራ በአስደናቂ ተጋድሎ በእስራኤላውያን

ቁጥጥር ሥር ዋለባት። ይህ ድል የመሆኛዋ የመጀመሪያ ቀን ሆነና፤ ጦርነቱ በስድስት ቀን አበቃ። ውጊያው የእስራኤልን የጦር ችሎታ ያስመሰከረ ቢመስልም፣ እግዚአብሔር ለእስራኤል በገባው ተስፋ መሠረት የግዳን እጆቹን ያላየበት ጦርነትም ነበር።

◆ አሜሪካና እንግሊዝ ጣልቃ ገብተዋል በሚል በናስር የተናፈሰ ወሬ

ናስር እስራኤልን ለማጥፋት የነበራቸው ሕልም እንዳልሠመረላቸው ሲያዩ ለደረሰባቸው ታላቅ ሽንፈት እንግሊዝንና አሜሪካንን በጣልቃ ገብነት ወነጅሉ። ይሁን እንጂ፣ የኋላ ኋላ ይህ ውንጀላ ፍጹም ሐሰት መሆኑ ተረጋግጦአል። ጦርነቱ ያበቃ ዕለት ነበር ፕሬዚደንቱ ሥልጣን መልቀቃቸውን ያስታወቁት። የግብፅ ወታደሮች ያ ሁሉ ቅሌት የደረሰባቸው በናስር መሪነት እንደሆነ ቢታወቅም፣ ሕዝቡ ወደ ሥልጣን እንዲመለሱ ተግፀናቸው። እሳቸውም እስከ ዕለተ ሞታቸው ድረስ ለሽንፈታቸው ምክንያት የሆነው የእንግሊዝና የአሜሪካ ጣልቃ ገብነት እንደሆነ ሲያወሩ ናሩ።

◆ የ1967 ጦርነት ውጤቶች

ጦርነቱ፣ የእስራኤልን ግዛት የቆዳ ስፋት ከሰምንት ሺህ ወደ ሠላሳ አራት ሺህ እስኩዌር ማይሎች* ከፍ እንዲልና የሕዝቧም ቁጥር በእጥፍ እንዲጨምር አድርጓል። በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ አይሁድ ከተነገሩት ትንቢቶች አኳያ የኢየሩሳሌም ተመልሳ በአይሁዶች እጅ መግባት ትልቁ ነጥብ ነው። ይህ ብቻም አይደለም፤ ለጊዜውም ቢሆን ሌላ ጦርነት እንዳይነሣ አድርጓል። በጦርነቱ ሳቢያ ከዓረቦች ሠላሳ አምስት ሺህ የሚሆኑ ሰዎች ሲያልቁ፣ ከእስራኤል ደግሞ አንድ ሺህ የማይሞሉ ሰዎች ሞተዋል። በዚህ ጦርነት እስራኤል ዝናዋ ከፍ ያለ ሲሆን፣ በዚያው መጠን የጠላቶችዋ የጦር ኃይል ተንኮታኮተ። ተአምራዊው የ1967 ጦርነት የመጨረሻው ባይሆንም፣ “ከእንግዲህ ወዲህ... ከሰጠኋቸው ከምድራቸው አይነቀሉም” (አዎጽ 9: 15) የሚለውን የነቢያት ትንቢት ዓለም ተገንዝቦታል።

◆ ፍሲያ ግብፅንና ሶሪያን እንደገና አስታጠቀቻቸው

የ1967 ዓመተ ምሕረቱ አሰቃቂ ጦርነት ውጤት አሁን እንደ ታሪክ ቢወራም፣ በትንቢታዊ ትርጉም የተሞላ ነው። ቀጥሎ ባሉት ዓመታት ፍሲያ ግብፅን፣ ሶሪያንና ሌሎች ዓረብ አገሮችን በጦር መሣሪያ ማስታጠቅ ቀጠለች።

* አንድ እስኩዌር ማይል 2,671,895 ካሪ ሜትር ወይም 267 ሄክታር ነው።

ብዛት ያለው የኢኮኖሚ እርዳታም ሰጠቻቸው። በ1972 ዓ.ም. ሆያ ሺህ ከፍተኛ የሩሲያ የጦር መኮንኖች ግብፅ ውስጥ ነበሩ። በውጪው ሲታይ የሩሲያ ዓላማ ግብፅ እስራኤልን ለመውጋት ያላትን ፍላጎት መግታት ቢመስልም፣ የሩቅ ጊዜ ዕቅድና ዝግጅቷ ግን ለጦርነት መሆኑ ሳይታለም የተፈታ ነበር። ሆኖም የሩሲያ ወታደሮች ቁጥር እየበረከተ መምጣት ለግብፅ መሪዎች የራሳቸውን ወታደር ለመቆጣጠርና የጦር ስልት ለመቀየስ፣ እንዲሁም ውሳኔ ለማስተላለፍ አዳጋች ሆኖባቸው ነበር።

◆ ግብፅ ከሩሲያ ጋር ያላትን ግንኙነት አቋረጠች

ሐምሌ 1972 ዓ.ም. 90 ደቂቃ በፈጀው የፕሬዚደንት አንዋር ሳዳት [Anwar Sadat] ንግግር፣ ግብፃውያን ወታደሮቻቸውን፣ ሰፈራቸውንና መሣሪያቸውን ለመቆጣጠር ብቃት እንዳላቸው ገልጠው፣ የሩሲያ የጦር አማካሪዎች አገራቸውን ለቀው እንዲወጡ አዘዙ። ይህ ሁኔታ ሩሲያ በመከከለኛው ምሥራቅ ለመቆየት ላላት ፍላጎት መሰናክል ቢሆንም፣ ዓረቦችን ደግሞ ይበልጥ በራሳቸው እንዲተማመኑና ነዳጅ ዘይታቸውን እንደ ማስፈራሪያ እንዲጠቀሙበት አድርጓቸዋል።

ሩሲያኖች የግብፅን ጦር ሠራዊት መናቃቸውና ጦሩን ሙሉ በሙሉ በቁጥጥራቸው ሥር ለማድረግ ያላቸው ፍላጎት በግብፃውያን ዘንድ እንዳይታሙ አድርጓቸዋል። ይህ ብቻ አይደለም፤ ግብፃውያን ከእስራኤል ጋር ባላቸው ወሳኝ ጦርነት ለድል የሚያበቃ ዘመናዊ መሣሪያ ሩሲያ እንደማታስታጥቃቸው በውል ተረድተዋል። በእነዚህ ሁኔታዎች ሳቢያ ከፊሎቹ የሩሲያ ወታደሮች ወደ አገራቸው ቢመለሱም፣ አሥራ አንድ ሺህ የሚሆኑት ማጥቂያና መከላከያ ወረዳዎችን ለማጠናከር በግብፅ ቀሩ። ሩሲያውያን ከግብፅ እንዲወጡ መደረጉን ግብፃውያን በደስታ ቢቀበሉትም አገሪቱ ትልቅ ችግር ላይ ነበረች። ዓረቦች ዓላማቸውን ከግብ ለማድረስ ገና አዲስ የጦር ስልት አልቀየሱም፤ በዚህ ሳቢያ ወደዱም ጠሉ የሩሲያ ሞግዚትነት አስፈልጓቸዋል።

◆ ሩሲያ የተቋረጠ ግንኙነትዋን አደሰች

ሩሲያውያን በበኩላቸው የረጅም ጊዜ ዕቅዶቻቸው ስላልተሳኩላቸው ለዘለቄታው የተከሷቸውን ከባድ የጦር መሣሪያዎች ይዘው በጥድፈያ ከግብፅ ወጡ። ከዚህም የተነሣ ግብፅ የመለዋወጫ ዕቃዎች እቅርቦት ቀነሰባት፤ ለጦር መሣሪያዎች የሚያስፈልጓትን የመለዋወጫ ዕቃዎችን፣ አረሮችን፣ የቴክኒክ አማካሪዎችና የኢኮኖሚ እርዳታ ለማግኘት ስትል ከሩሲያ ግንኙነት መላቀቅ አልሆነላትም። በጊዜው ለዓረቦች የጦር መሣሪያ ሊያቀርቡ የሚችሉ የዓረብ

ወዳጆች ጥቂት ነበሩ። ግብፅ ደግሞ ይህን የጦር መሣሪያ ፍላጎት ለማሟላት አቅሙ የላትም። ይህ እንዲህ እያለ፣ በመካከሉ፣ ፋሲያ ለሌላ ዓረብ አገር ሰፊ አቅርቦትና የኢኮኖሚ እርዳታ ታደርግ ጀመር። ቀስ በቀስም ለይስሙላ ያህል የግብፅና የፋሲያ ግንኙነት እንደገና ታደሰና የጦር መሣሪያ አቅርቦቱ እንደገና ቀጠለ። በዚህ ጊዜ ነው በግብፅና በሳውዲ ዓረቢያ መካከል አዲስ ጎብረት ተመሥርቶ ለዓረቡ ዓለም አዲስ የጦር ዕቅድ ለመንደፍ ጠቃሚ ውይይት መካሄድ የጀመረው።

◆ ነዳጅ ዘይት ለማስፈራራያነት ሲውል

የመካከለኛው ምሥራቅ አዲስ ፖለቲካ ዓረቦችን ከፋሲያ ጥገኝነት ነጻ በማድረግና፣ ራሳቸውን ችለው ዓለም አቀፍ ዲፕሎማቲክ ግንኙነት በመፍጠር ዕቅድ ላይ ያተኮረ ነበር። የዓረብ አገሮችና ኢራን የነዳጅ ዘይት ጥጋቸውን ወደ ሰማይ በማናርና ከነሱ ጋር ወዳጅነት በሌላቸው ላይም ማዕቀብ በመጣል በኢንዱስትሪ የበለጸጉ አገሮችን ማስፈራራት ጀመሩ። አሜሪካ ለእስራኤል የምታደርገውን እርዳታ እንድታቆም ለማስገደድ ሲባል የነዳጅ ዘይት አቅርቦት መቋረጥን እንደ ማስፈራራያ በማቅረብ በ1973 ዓ.ም. በመስከረም ወር ተጽዕኖ ተደረገባት። ይህ እንደሚሆን አስቀድሞ ሲጠበቅ የቆየ ቢሆንም፣ ሁኔታው አዲስና አደገኛ አቅጣጫ ያዘ። በመላው ዓለም በነዳጅ ዘይት የመጠቀሙ ሁኔታ በፍጥነት እየጨመረ መምጣቱ ደግሞ ችግሩን አባባለው። በአሜሪካ የነዳጅ ዘይት እጥረትና፣ የማጣራቱ ብቃት ማስላ የተነሣ ችግሩ ጊዜ የማይሰጥ ሆኖ ነበር። ሥነ-አካባቢ አጥኚዎች የአላስካውን የነዳጅ ዘይት ቧንቧ፣ የውቅያኖስ ውስጥ የነዳጅ ፍለጋ እና የኑክሊየር ኃይል ማመንጫ ጣቢያ ሥራ አቀዝቅዘውት ነበር። እነዚህ ሁሉ ታከሉበትና የነዳጅ ዘይት እጦት ዓለም አቀፍ ሥጋት አስከተለ። ሊቢያ በሰሜታዊው መሪዋ በሙሐመድ ጋዳፊ [Muammar Kadafi] አማካይነት የነዳጅ ዘይት ኢንዱስትሪዎችን በመንግሥት ቁጥጥር ሥር አደረገችና ወደ አውሮፓና አሜሪካ የሚላከውን የነዳጅ ዘይት መቆጣጠር ጀመረች። ይህ ሁሉ የሚደረገው፣ አሜሪካ እስራኤልን ከመርዳት እንድትታቀብ ለማስገደድ ነበር። የተዘነጋው ነገር ግን፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ስለ እስራኤል መጠበቅ ጉዳይ የሚናገረው ጠቃሚ መልእክት መኖሩን ነው።

◆ ለ1973 ጦርነት ዝግጅት

ግጭቱ ከመቀሰቀሱ ቀደም ብሎ እስራኤላውያን “የም ኪፑር” [Yom Kippur] የተባለውን የማስተሥረያ በዓላቸውን በማክበር ላይ ነበሩ። የሶሪያ ሚግ 21 አውሮፕላኖች የእስራኤልን ሚራጅና ፋንቶም አውሮፕላኖችን ይተናኮሉ

ጀመር። እስራኤል ለዚህ በሰጠችው አፀፋ አንድ አውሮፕላን ሲወድቅባት፣ ሶሪያ አሥራ ሦስት አውሮፕላኖችን አጣች። የሶሪያ ፕሬዚደንት ሐሬዝ አልአሳድ [Hafez Assad] እና የኮርዳናሱ ገጉሥ ሑሴን በግብፁ ፕሬዝደንት አንዋር ሳዳት ሊቀመንበርነት ሰብሰባ በማድረግ ላይ ሳሉ ነበር ይህ ግጭት የተደረገው። በጣም የሚገርመው፣ የዓረቦቹ ሰብሰባ ለእስራኤል የመጨረሻ ማስጠንቀቂያ አለማሳለፉ፣ ነገር ግን የውስጥ ግንኙነታቸውን በማደስ ላይ ማተኮሩ ነበር። እያንዳንዱ መሪ በውስጥ ችግሩ ላይ ከማትኮሩ የተነሣ ሰብሰባው ምንም ውሳኔ ሳያሳልፍ ተበተነ።

ጥር 6 ቀን 1973 ዓ.ም. ጦርነቱ ሲቀስቀስ፣ እስራኤላውያን ቤተ ጸሎታቸው ውስጥ ተሰብስበው የጥም ኪፑርን በዓል ያከብሩ ነበር። መንገዶቹ ሁሉ ጭር ብለዋል። ተጠባባቂ የእስራኤል ጦር ሠራዊት በአስቸኳይ ለግዳጅ እንዲሠማራ ጥሪ ቀረበለት። በሰዓታት ልዩነትም ጦርነት መጀመሩን የሚያስተጋባ የአየር ወረራ አደጋ ፋሬት ተሰማ።

◆ የዓረቦች ጊዜያዊ ድል

ግብፅ በስዊዝ ካናል [Suez Canal] ላይ ድልድይ ሠርታ በብዙ ችግር በሺህ የሚቆጠሩ ወታደሮቹዋንና የጦር መሣሪያ በማሳለፍ የሲናን ባሕረ-ገብ መሬት በቁጥጥሯ ሥር አዋለች። የሶሪያ ታጣቂ ኃይሎች በበኩላቸው ጥቂት የእስራኤል ወሰን ጠባቂ ወታደሮችን በማባረር የጎላንን ተራሮች ተቆጣጠሩ። የ1967ቱ ተኩስ አቋም ስምምነት ተጥሶ ሌላ አውዳሚ ጦርነት ይካሄድ ጀመር። ነገር ግን ይሄኛው የተለየ ነበር። ዓረቦች ጦርነቱን ጀመሩ፤ እስራኤል ደግሞ በአልሞት ባይ ተጋዳይነት አጸፋውን እየመለሰችና እየታገሰች ሁኔታው እንዲታወቅላት አደረገች። ውጊያው ከወታደራዊ ጥቃት አንጻር ሲገመገም፣ እስራኤል ከፋኛ ተጎድታለች፤ ብዙ ወታደሮችም የጦርነቱ ሰለባ ሆነውባታል።

◆ የዓለም ኅብረተሰብ አስተያየት

ጦርነቱ አብዛኛውን ዓለም አስደነቀ። ሩሲያና አሜሪካ በመካከለኛው ምሥራቅ ጦርነት ማንንም ላለመደገፍ የተሰማሙ መስለው ነበር። ዓረቦችም ቢሆኑ ችግራቸውን ከጦርነት ይልቅ በዲፕሎማሲያዊ መንገድ ለመፍታት እንዳሰቡ ፍንጭ ያሳዩበት ጊዜ ሆነ። ዓረቦች እስራኤልን ለማጥፋት እንደማይችሉ ቢገነዘቡም፣ የተወሰነ ግዛት መልሰው ለመውሰድ ፈለጉ። እስራኤል አንዳንድ ጉዳዮችን ለቀቅ እንድታደርግ ለማስገደድም ድል አስፈላጊነቷን ነበር። ይህ ዓላማቸው ተሳክቶላቸዋል፤ ጦርነቱ ካስከተለባቸው ኪሳራ ወዲህ የተመሠረተው አዲስ ዓረባዊ ኅብረት፣ እንዲሁም ነዳጅ

ዘይታቸውን እንደ ማሰራረያ በማድረግ ያገኙት የኤኮኖሚ ማንሰራራት ለሌላ ዕቅድ እንደሚሆን ይህ ዕቅድ መከሰሰኛ ምሥራቅን ሙሉ በሙሉ በቁጥጥራቸው ሥር ማድረግና የዓለምን የኃይል ሚዛን ማዛባት ነበር።

◆ የጦርነቱ ጉዳት መጠን

ጦርነቱ በተጀመረ ጥቂት ቀናት ውስጥ ግብፅ አብዛኛውን የሲና ባሕረ-ገብ መሬት በቁጥጥሯ ሥር አደረገች። ፍሲያ በዘመናዊና ረቂቅ ጦር መሣሪያዎች አስታጥቃት ስለነበር፣ ወታደሮቿ በምድር ውጊያ “ሳገር” የተባለውን ተወንጫፊ ሚሳይል በመተኮስ የእስራኤልን ታንኮች በአንድ ምት የማጥፋት አቅም አገኙ። አብዛኛዎቹ መሣሪያዎች በአንድ ሰው ኃይል የሚንቀሳቀሱ ሲሆኑ፣ አዲሱ የሶቪየት ሳም 6 ፀረ አይርጥላን ሚሳይልም የእስራኤልን አይርጥላኖች ከጥቅም ውጭ የማድረግ ኃይሉ ፍጹም መሆኑ ተረጋገጠ። አልፎ አልፎ የግብፅን አይርጥላኖች በስሕተት መምታቱ ባይቀርም፣ እስራኤላውያን በጦርነቱ የደረሰባቸው ጉዳት በቀላሉ የሚገመት አልነበረም። ይህ ጦርነት ከ1967ቱ የተለየ ነበር። እስራኤላውያን ዘመናዊ የጦር መሣሪያ እስከ አፍንጫቸው ታጥቀው የመጡትን ወራሪ ኃይሎች በሁለት ግንባሮች በአንድ ወቅት መመከቱ እድካሚ ፈተና ሆኖባቸው ነበር። ዓረቦች ውጊያ ሲጀመር እንደ ወትሮው የሚሸቹ ሆነው አልተገኙም። ይልቁንም ብቁ ተዋጊነታቸውን አስመሰከሩ።

◆ በለስ ለእስራኤል ሲቀና

ጦርነቱ ሲደጋገም፣ በሥርዓት የታነፀው የእስራኤል ጦር ቀስ በቀስ ድል ያደርግ ጀመር። በዚህ መሠረት በቅጽበት ወደ ሶሪያ ክልል ዘልቆ በመግባት ወደ ደማስቆ በጣም ተቃረበ። የምዕራቡን የሰዊዝ የባሕር ዳርቻም ከግብፃውያን ጦር አጸዳው። የሦስተኛውን የግብፅ ብርጌድ በመከበብም ከሌላው ወገኑ እንዳይገናኝ አደረገው፤ ይህን ማድረጉም፣ በፍጥነት ወደ ሰዊዝ ካናል በመሻገር የሲናይን ባሕረ-ገብ መሬት ተቆጣጥሮ የነበረውን የግብፅ ጦር ለመቆረጥ አቅም አገኘ። ሁኔታው እንዲህ ቢቀጥል ኑሮ እስራኤላውያን በምዕራብ ሰዊዝ ካናል ዳርቻ ሚሳይል የተጠመደበትን አካባቢ በቁጥጥራቸው ሥር ያደርጉና ሦስተኛውን የግብፅ ብርጌድ ይደመስሱ ወይም እጁን እንዲሰጥ ማድረግ ይችሉ ነበር።

◆ የፍሲያ የተኩስ አቁም ግፊት

ዓረቦች በእስራኤል ላይ ጥቃት መሰገዝሩ የማይሆንላቸው መሆኑን ሲያረጋግጡ፣ ለሕልውናቸው በመከላከሉ ላይ ብቻ አተኮሩ። ይህን

ያስተዋለችው ሩሲያ ከገቡበት ችግር ልታወጣቸው በማሰብ፤ ተኩስ እንዲቆም ተጽዕኖ ማድረግ ጀመረች። በመጨረሻ ጦርነቱ ሲቆም ከስዊዘ ካናል በስተምሥራቅ የነበረው 20 ሺህ የግብፅ ጦር በእስራኤል ሠራዊት ተከብቦ ወደ አገሩ የሚመለስበት መንገድ በማጣት ጭንቅ ውስጥ ነበር። የተኩስ አቋሙ ስምምነት ጉዳይ በተነሳ ጊዜ፤ በጥቂት ቀናት ውስጥ በስዊዘ ካናል ግንባር አስተማማኝና ዘላቂ ድል እንደሚያገኙ እርግጠኛ የነበሩት የእስራኤል የጦር ባለሥልጣናት ስምምነቱን እጅግ ተቃወሙት።

ይህ ሲሆን ሳለ ሩሲያና አሜሪካ ለየወዳጆቻቸው የጦር መሣሪያና ሌላም እርዳታ ያቀርቡላቸው ነበር። ወዲያው ጦርነቱ እንደተጀመረ አካባቢ፤ ሩሲያ ለሶሪያና ለግብፅ ቀደም ሲል በጦርነቱ የወደመባቸውን የጦር መሣሪያ ትተካ ላቸው ጀመር። አሜሪካም ተመሳሳይ እርምጃ በመውሰድ የእስራኤልን ጦር በተጨማሪ መሣሪያ አስታጠቀች። በጦርነቱ ማብቂያ ላይ በሁለቱም በኩል ያሉት ተፋላጊዎች የወደመባቸውን መሣሪያ ተክተው ነበር። ይህ ሁኔታ ነበር ለክልሉ እውነተኛ ሰላም ለማምጣት የሚደረገውን ጥረት አድካሚ ያደረገው። በጥቅሉ ስንመለከተው ግን፤ መካከለኛው ምሥራቅ በሩሲያና አሜሪካ ቁጥጥር ሥር ውሏል። በ1970ዎቹ ዓመታት አሜሪካ ብቸኛ የእስራኤል ደጋፊ ስትሆን፤ ሩሲያ ደግሞ የዓረቡን ዓለም ታደራጅ ነበር። የቀረው ዓለም ግን፤ ከዓረቦች ጥላቻ እንዳይደርስበት ስለፈራ፤ ምንም ዓይነት እንቅስቃሴ አላሳየም። አክራሪ ፍልስጥኤማውያን ደግሞ፤ ፍልስጥኤም ውስጥ አገር እስኪሰጣቸው ሁከት መፍጠሩንና ደም ማፍሰሱን ገፉበት።

◆ የካምፕ ዴቪድ [Camp David] ስምምነት

ከ1973 ዓ.ም. ጦርነት ወዲህ የእስራኤል ታሪክ የታወከ ነበር። በአገርዋ ያሉት አንዳንድ ተቃዋሚ ቡድኖች ምንም እንኳን ብዙ ድጋፍ ባይኖራቸው፤ የተወሰነ የፖለቲካ መሥመር እንዳትከተል እንቅፋት እየሆኑባት ናቸው። ከ1973 የዮም ኪዩር ጦርነት በኋላ የግብፅና የእስራኤልን ፍጥጫ ለማርገብ በመካከላቸው የመመሪ ግንኙነት ተፈጠረ። የግብፅ ፕሬዚደንት አንዋር ሳዳትም ከእስራኤል ጋር የሰላም ውል ለመፈራረም ዝግጁ ሆኑ። ታሪካዊ በሆነው ጉብኝታቸውም ለኢየሩሳሌም ፓርላማ ንግግር ከማድረጋቸው ባሻገር ከእስራኤላዊው አቻቸው ጠቅላይ ሚኒስትር መናክም ቤጊን [Menachim Begin] ጋርም ተገናኝተው ተወያዩ። ይህን ውጤት መነሻ በማድረግም የአሜሪካው ፕሬዚደንት ጂሚ ካርተር [Jimmy Carter] ከቤጊንና አንዋር ሳዳት ጋር በመስከረም ወር 1978 በአሜሪካ ካምፕ ዴቪድ ተገናኙ። የግንኙነታቸው ውጤትም “የካምፕ ዴቪድ ስምምነት” በመባል የሚታወቅ ሲሆን፤ ዓላማውም በግብፅና በእስራኤል፤ በአጠቃላይም በመካከለኛው ምሥራቅ ሰላም እንዲሰፍን ማድረግ ነበር።

የስምምነቱ መጀመሪያ እቅድ ግብ ቢመታም፤ ሁለተኛው ፍሬ ቢስ ሆኖአል። ግብፅና እስራኤል ዋሽንግተን ዲ.ሲ. ላይ በመጋቢት 1979 ዓ.ም. ለመጀመሪያ ጊዜ የሰላም ውል በመፈራረም የዲፕሎማቲክ ተወካዮቻቸውን ተለዋወጡ። በውሉም መሠረት እስራኤል በ1973 ከያዘችውና የግብፅ ግዛት ከሆነው ሲና ባሕረ-ገብ መሬት የተወሰነውን ክፍል ትታ ለመውጣት ተስማማች።

ግብፅ፣ እስራኤል በመካከለኛው ምሥራቅ ያላትን ሕልውና ከተቀበለች ወዲህ ያካባቢው ወታደራዊ ሁኔታ የተለየ ሆነ። ይህም በመሆኑ ሶሪያና የርዳናስ ራሳቸውን ችለው እስራኤልን ለመውረር የማይቻላቸው ሆነ።

◆ የሊባኖስ መወረር

ሁኔታው እንዲህ ቢሆንም፤ ውጥረቱ እንደቀጠለ ሆኖ፣ የፍልስጥኤም ነጻ አውጪ ድርጅት [Palestine Liberation Organization (PLO)] ከ1973ቱ ጦርነት ወዲህ በእስራኤል ላይ የሚሰነዝረውን ጥቃት አባባሰው። በ1964 ዓ.ም. የተመሠረተው ይህ ድርጅት ዓላማው ፍልስጥኤም ውስጥ የዓረብ መንግሥት ለመመሥረት ሲሆን፣ በየጊዜው ከወደ ሊባኖስ የሚሰነዝረው ጥቃት ለእስራኤል ከፍተኛ የራስ ምታት ሆነባት። ስለዚህም እስራኤል በ1978 ዓ.ም. በደቡብ ሊባኖስ ላይ ካደረገችው ወረራ ሌላ እንደገና በ1982 ዓ.ም. ድጋሚ ጥቃት ሰነዘረች። በዚህም ወረራ፣ በስተሰሜን ጥቃት ይፈጽምባት የነበረውን የፍልስጥኤም ነጻ አውጪ ጦር አስወገደች፤ ካምፑንም ደምሰሳ ተቆጣጠረች።

በሊባኖስ የተካሄደውን ጦርነት በጊዜው የዘገቡ አንዳንድ ዜና አቅራቢዎች በእስራኤል ላይ ያላቸውን ጥላቻ አሳይተዋል። የፍልስጥኤም ነጻ አውጪ ድርጅት የሚያወጣቸውን ዜናዎች እየተቀባበሉም አናፈሱ። ብዙውን ጊዜ ድርጅቱ ለሚያደርሰው የነፍስም ሆነ የንብረት ጥፋት ተወቃሽዋ እስራኤል ነበረች። አገሪቱ ሊባኖስን ለመያዝ ከፍተኛ የሕይወትና የገንዘብ መሥዋዕትነት ብትከፍልም፣ የያዘችውን መሬት በ1985 ለቃ ወጣች። ሽብር ፈጣሪዎችን በጦር ኃይል መግታትና በቁጥጥር ሥር ማዋሉ አስቸጋሪ እንደሆነም በሚገባ ተረዳች።

በእስራኤል በየጊዜው ድንገተኛ ጥቃቶች መድረሳቸው የተለመደ ነገር ሆነ። በጋዛ ሰርጥና በየርዳናስ ወንዝ የምዕራብ ዳርቻ፣ በእስራኤል ላይ የተቃውሞ ሰላማዊ ሰልፍ እየተካሄደ በእስራኤል ወታደሮችና በተቃዋሚ ሰልፊኞች መካከል ግጭት በመፈጠሩ በሁለቱም ወገኖች ለደረሰው የበርካታ ሰዎች ሞት ምክንያት ሆኗል። ይህ ግጭት በ1990ዎቹ ዓመታትም ቀጠለ።

በነዚህ ሁኔታዎችና ግጭቶች ግፊት ነው፣ እስራኤል በወታደራዊ ኃይልና በዘመናዊ ጦር መሣሪያ ይበልጥ የተደራጀችው። የ1990ዎቹ ዓመታት ሲጀመሩ በየትኛውም አቅጣጫ ያለውን ጠላት ለመምታት ብቃት የሚሰጣት፣

የኑክሌየር ባለቤት ሆነች። ታዲያ ይህ መሣሪያዎ በየጊዜው ጥቃት ከሚሰነዝሩባት ተቃዋሚዎቿ ይታደጋት ይሆን? በመካከለኛው ምሥራቅ ድንገት ጦርነት ቢጀመር፣ ፍልሚያው ወዲያውኑ ወደ ኪሚካል ወይም ኑክሌየር ጦርነት እንደሚሸጋገር የታወቀ ነው። ከዚህም የተነሣ እስራኤላውያን ብዙ የሚያሰጋጅ የሚያሰፈራ ችግር አለባቸው።

◆ ኢራን- አዲሷ እስላማዊት ሪፐብሊክ

እስራኤል ውስጥ እነዚህ በጣም ጠቃሚ ጉዳዮች በመከናወን ላይ እያሉ፣ በኢራንና በኢራቅ መካከል ደግሞ ግጭት ተፈጠረ። በ1979 በኢራን ውስጥ አብዮት ተካሂዶ አያቶላ ሆሚኒ [Ayatollah Khomeini] ዘውዳዊ አገዛዥን አስወግደው አዲስ የእስላም ሪፐብሊክ መሠረቱ። የእስላም ሕግ ለኢራናውያን ሃይማኖት መሠረት ሆኖ፣ ሆሚኒኒም የእስላማዊቷ ሪፐብሊክ የመጀመሪያው ገዥ ሆኑ።

ሥልጣናቸውን መከታ በማድረግም በመቶ የሚቆጠሩ ተቃዋሚዎቻቸውን ይገድሉ ጀመር። እስከ ዕለተ ሞታቸው ማለትም እስከ 1989 ድረስ አገሪቱ በእርሳቸው ቁጥጥር ሥር ነበረች። አገሪቱ በመካከለኛው ምሥራቅና በአውሮፓ የነበሩ ሽብር ፈጣሪዎችን መርዳትም አላቋረጠችም።

◆ የሳዳም ሑሴን በኢራቅ ውስጥ ሥልጣን መያዝ

ኢራቅና ኢራን በመካከላቸው በተፈጠረው የድንበር ይገባኛል ጥያቄ ምክንያት በ1980 ውጊያ ጀመሩ። ጦርነቱ ለስምንት ዓመታት ቆይቶ በነሐሴ ወር በ1988 በተደረገው ስምምነት ለማቆም ተሞክረ። በውጊያው ከሁለቱም በኩል በሚሊዮን የሚቆጠር ሕይወት ቢጠፋም አሸናፊው አልለየም ነበር። ከሆሚኒኒ ሞት በኋላ የሥልጣን ሽኩቻ ሲያደርጉ የቆዩት ሐሺም ራፋሳንጃኒ [Hashemi Rafsanjani] በ1989 አዲሱ የኢራን ፕሬዚደንት ሆኑ። ጦርነቱ በነሐሴ ወር 1990 ዓ.ም. እሥረኞችን በመለዋወጥ አቆመ።

ውጊያው የተካሄደው በጥንታዊቷ ባቢሎን፣ ማለት በአሁኗ ኢራቅ በመሆኑ የተነሣ፣ የሀገሪቱ መሪ ሳዳም ሑሴን ራሳቸውን እንደ ናቡከደናዖር በመመልከት አዲስ የባቢሎን መንግሥት ለመመሥረት አቀዱ። ተሰሚነትና ተደማጭነት ለማግኘት የወሰዱት የመጀመሪያ እርምጃ ግን አልተሳካላቸውም። ፍላጎታቸው ጠንካራ መንግሥት በመመሥረት ባሕረ-ሰላጤውን በሙሉ ለመቆጣጠርና የነዳጁን ክምችት በእጃቸው ለማድረግ ነበር። ይህ ተሳክቶላቸው ቢሆን ኖሮ ምናልባት እስራኤልን ለመደምሰስ ይችሉ ነበር።

◆ ኢራቅ ኩዌትን ወረረች

በነሐሴ 1990 ዓ.ም. የኢራቅ ወታደሮች ትንፋሽ፣ ግን በዘይት ሀብት የበለጸገች አገር ኩዌትን ወረራ። ወረራው በታቀደው መሠረት ተሳክቶ ቢሆን፣ ኢራቅ የመካከለኛው ምሥራቅን የነዳጅ ዘይት እንድትቆጣጠር ይረዳት ነበር። ወታደሮቿ በጀመሩት ፍጥነት ወደ ሳውዲ ዓረቢያ ተንቀሳቅሰው ቢሆን ኖሮ፣ ሳዳም ሑሴን ከዓለም የነዳጅ ክምችት ከመቶ አምሳውን እጅ ለመቆጣጠር ይችሉ ነበር። ይህን የተረዱት አሜሪካና ሌሎች አገሮች የጦር ኃይላቸውን በሦስት ቀን ውስጥ ወደ ሳውዲ ዓረቢያ በመላክ ወደ ምዕራቡ ዓለም የሚጓጓዘው ነዳጅ እንዳይቋረጥ አደረጉ።

ይህን የመሰለው ወታደራዊ ኃይል በመካከለኛው ምሥራቅ መከሰተ ከትንቢት አንጻር ትልቅ ክንውን ነበር። ከዚህ አኳያ የኮሪያ፣ የቬትናምና የአውሮፓ ጦርነቶች የመካከለኛው ምሥራቅን ያህል ግምት የሚሰጣቸው አይደሉም። ስለ መጨረሻው ዘመን የተነገሩት ትንቢቶች ለኤኮኖሚ፣ ለፖለቲካና ለወታደራዊ ኃይል አሰላለፍ መካከለኛው ምሥራቅን ነው እንደ ማዕከል የሚያደርጉት። ለበርካታ ዓመታት ከዓለም የነዳጅ ዘይት ፍጆታ 64 በመቶው የሚገኘው ከመካከለኛው ምሥራቅ መሆኑ ሲገለጥ ቆይቷል። ከዚህ ውጪ አካባቢው በፖለቲካና በገንዘብ ነክ ጉዳዮች የዓለምን ኅብረተሰብ ትኩረት የመሳብ አቅሙም ጉልበቱም አይኖራቸውም ነበር። አብዛኛው የነዳጅ ሀብት በመካከለኛው ምሥራቅ መከማቸቱ እግዚአብሔር መካከለኛው ምሥራቅን የመጨረሻው ዘመን ድርጊቶች የሚከሰቱበት ቦታ እንዲሆን ማቀዱ ይሆን? በባሕረ-ሰላጤው የሚካሄደው ጦርነት የትንቢቱ ዋና ክፍል ባይሆንም፣ ከመጨረሻው ትንቢታዊ ክንውን ክፍልና እስከ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ከሚከናወኑ ድርጊቶች (በቅድስቲቱ እስራኤል የሚካሄዱትን ዋና ዋና ጦርነቶች ጨምሮ) ጋር የሚቃረን አይደለም።

◆ ተአምራዊው የእስራኤል መትረፍ

በመካከለኛው ምሥራቅ መድረክ የሚካሄዱት ሁኔታዎች ከእስራኤላውያን ሕልውናና ጥንካሬ ጋር የተያያዙ ናቸው። ስለ እስራኤላውያን እንደገና መሰባሰብና ለሕልውናቸው መታገል፤ የተሰጡ ተስፋዎችና ትንቢቶች በዚህ መጽሐፍ በ5ኛው ምዕራፍ በሰፊው ተዘርዝረዋል። አንድ ነገር ግልጥ ነው፤ ይኸውም የመጨረሻዎቹ አሥርተ-ዓመታት የእስራኤል ሁኔታ፣ ባለፈ ታሪክ ላይ በጥልቅ የተመሠረተ ቢሆንም፣ አስገራሚና ተአምራዊ መሆኑን የሚያመለክቱ ናቸው።

የብሉይ ኪዳን ታሪክ እድገት በአብርሃም ላይ በማተኮር ትውልዶቹ በእግዚአብሔር የተመረጡ ሕዝቦች መሆናቸውን ያመለክታል። የተስፋይቱ

ምድር ወራሾች የነበሩና ለዘላለም የሚነግሠው የእግዚአብሔር ሕዝቦች ቤዛ የመሢሐ መገኛ ናቸው።

ብሉይ ኪዳን የአሕዛብ ዘመን በመባል ስለሚታወቀው ክፍለ-ጊዜ የተሰጡ ትንቢቶችንም ያካትታል። አዲስ ኪዳንም ይህንን ትንቢት በማረጋገጥ ከማብራራቱም በላይ፣ የአሕዛብ ዘመን ሲባል አይሁድ ያልሆኑ ሕዝቦች በታሪክ ውስጥ ስለሚኖራቸው የበላይነት ብቻ ሳይሆን፣ የቤተ ክርስቲያንንም መመሥረት ጭምር እንደሚያካትት ይገልጻል። በዚህ ዘመን አይሁድም ሆኑ ሌሎች ወገኖች ተስፋ በተገባለት መሢሕ አማካይነት በነጻ የእግዚአብሔር በረከት ተካፋዮች ይሆናሉ።

◆ ማስጠንቀቂያ

በመካከለኛው ምሥራቅ የእስራኤል ማቆጣቆጥና ዓለም አቀፋዊ ኃያል ለመሆን የምታደርገው ታጋድሎ፣ የአሕዛብ ዘመን ሊያበቃ ጥቂት ዓመታት ብቻ እንደቀሩት የሚያመለክት ማስጠንቀቂያ ሊሆን ይችላል። አውሮፓና የምዕራቡ ዓለም ላለፉት ሺህ ዓመታት በታሪክ የበላይነታቸውን ማሳወቃቸው ሐቅ ቢሆንም፣ ይህ ለእስራኤል የተገባላትን ቃል ኪዳን፣ እንዲሁም ያወቃዩዋትን አሕዛብ አንድ ቀን እግዚአብሔር እንደሚበቀልላት የተሰጣትን ተስፋ አያስቀረውም። ነቢዩ ኤርምያስ የሚከተለውን ማስጠንቀቂያ ሰጥቷል፡-

“ስለዚህ የሚውጡህ ሁሉ ይዋጣሉ፣ ጠላቶችህም ሁሉ ይማረካሉ፣ የዘረፉህም ይዘረፉሉ፣ የበዘበዙህንም ሁሉ ለመበዘበዝ አሳልፈ እሰጣለሁ፡- እኔ ጤናህን እመልሳለሁ፤ ቁስልህንም እፈውሳለሁ። ይላል እግዚአብሔር ማንም የማይሻት የተጣለች ጽዮን ብለው ጠርተውሻልና” (ኤር. 30፡16-17)።

በአይሁዶችና በክርስቲያኖች ላይ ስደቱ ተጠናክሮ በነበረበት ዘመን እንኳን፣ ሐዋርያው ጳውሎስ ለእስራኤል የተነገሩት የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ሁሉ ወደፊት እንደሚፈጸሙ ሲናገር፣ “እንግዲህ እግዚአብሔር ሕዝቡን ጣላቸውን? እላለሁ፣ አይደለም” ብሏል (ሮሜ 11፡1)። ሐዋርያው በመቀጠልም፣ የቤተ ክርስቲያን በአሕዛብ ዘመን መመሥረትና ፍሬያማ መሆን ምሥጢሩ እስከ አዲስ ኪዳን ዘመን ድረስ እንዳልተገለጠ ካስረዳ በኋላ፣ ለእስራኤል የተሰጣት የተስፋ ቃል መፈጸሙ ስለማይቀር አንባቢያን በዚህ ጉዳይ አላዋቂ እንዳይሆኑ አስጠንቅቋል። ከእስራኤል የደገንነት ቀን በፊት የሚያስጨንቅ የመከራ ቀን ይሆናል- ታላቅ የመከራ ቀን። የመጨረሻ ደገንነታቸው ግን፣ “ከጽዮን አዳኝ ለእስራኤል ይመጣል” የተባለው ተስፋ በሚፈጸምበት ጊዜ ነው (ሮሜ 11፡26)።

◆ መጽሐፍ ቅዱስ እውነተኛነቱ እንደገና ተረጋገጠ

የእስራኤል የወደፊት ሁኔታ በብሉይም ሆነ በአዲስ ኪዳን በሰፊው ተገልጧል። ዕጣዋንም አስመልክቶ የተነገረው ቃል የመጽሐፍ ቅዱስን እውነተኛነት አረጋግጧል። እስራኤል በብዙ መከራ ውስጥ ብታልፍም እና የመዳን ተስፋዋ አነስተኛ ቢሆንም ሕልውናዋ እንደተጠበቀ ነው። ሮማውያን ወድቀዋል፤ አይሁዳውያንን ሲያሳድድ የነበረው የሩሲያ ዛር ወይም አፄ የሌሎች ሰለባ ሆኖአል። የጀርመኑ ራይክ አምባገነን መንግሥት ፈራርሷል። እስራኤል ግን በተአምራዊ ሁኔታ ወደ ርስቷ ተመልሳለች። እነዚህ በተለያዩ ችግሮች ውስጥ ያለፉ አይሁዳውያን የወደፊት ዕጣቸው ምን ይሆን? ዓረቦች ነዳጅ ዘይትን እንደ ማስፈራሪያ መጠቀማቸውን በእስራኤል ላይ የሚያመጣጡ ጉዳት ምን ይሆን? ይህ ሁኔታ ዓለም አቀፍን ፖሊሲ አናግቶ በቅዱሳት መጻሕፍት በተተነበየው መሠረት ዓለምን በመጨረሻው ቀን የሚቆጣጠረው “የሚዲትራኒያን ክልል ኅብረት” እንዲመሠረት ያደርግ ይሆን? ፍጻሜውን በከፋ ሁኔታ ወደ አሕዛብ ዘመን መጨረሻ ያመራ ይሆን? መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንቢቶች ብቻ ናቸው ለእነዚህ እጅግ አስፈላጊ ጥያቄዎች መልስ ያላቸው።

በመካከለኛው ምሥራቅ በመካሄድ ላይ ያለው ጥቃቅን ጉዳይ ሁሉ፣ የትንቢቱ ክፍል (አካል) ነው ባይባልም፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ጦርነት ስለሚኖረው ድርሻ አንሥቶ፣ “ጦርንም የጦርንም ወሬ ትሰሙ ዘንድ አላችሁ፣ ይህ ሊሆን ግድ ነውና ተጠበቁ፣ አትደንግጡ፣ ዳሩ ግን መጨረሻው ገና ነው” በማለት የተናገረው በትክክል ተፈጽሞአል (ማቴ. 24:6)። በሌላው የዓለም ክፍል የሚካሄዱት ጦርነቶች ከትንቢታዊ ቃል አኳያ እምብዛም ግምት የማይሰጣቸው ቢሆኑም፣ በመካከለኛው ምሥራቅ የሚነሡት ውጥረቶች ግን፣ በሁሉም ዘንድ ያለውን ሁኔታ የሚያባብሱና ፍጻሜ ወደሆነው የአርማኒዶን ጦርነት እና ወደ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት የሚያመሩ ናቸው።

ነዳጅ ዘይት በግስፈራሪያነት

◆ አዲሱ የዓረብ ኅብረት

ከ1967 አስከፊ ጦርነት በኋላ የእስራኤል፣ የግብፅና የሶሪያ ጦር ኃይል በአንጻራዊ መልኩ ግዳ የጠቅላላው ችግር አንድ ገጽታ መሆኑ ግልጽ ሆነ። ምንም እንኳን ጦርነቱ በግብፅና በሶሪያ ድል አድራጊነት ባይደመደምና የዓረብ አገሮች በቂ መሣሪያና የሰው ኃይል ቢኖራቸው፣ አንድ ቀን አነስተኛ የሰው ኃይል ያላት እስራኤልን እንዳልነበረች ለማድረግ ወታደራዊ ብቃት እንዳላቸው ለመጀመሪያ ጊዜ ይፋ የሆነበት ወቅት ነበር። ሌላው የዓለም ክፍል፣ በተለይም አሜሪካና አውሮፓ፣ እስራኤል በጦርነት ስትወድም ዝም ብለው ይመለከቷት ይሆን? አሜሪካም ሆነች ሩሲያ በአካባቢው ጣልቃ መግባት የግይችሉበትን እና የዓረቡ ዓለም ከሩሲያ እርዳታ ነጻ የሚሆንበትን አዲስ ስልት ማውጣት አስፈላጊ ሆኖ ነበር። ይህ ስልት ቢቻል እስራኤልን ከአጋሮቿ፣ በተለይም ከአሜሪካና ከምዕራብ አውሮፓ ለመነጠል የሚሞክር መሆን ነበረበት።

የ1973 ዓ.ም. ጦርነት ዋና ውጤት፣ ቀደም ብሎ ሊታሰብ ያልተቻለውን አዲስ የዓረብ አገሮች መቀራረብና አንድነት መፍጠሩ ነበር። ምንም እንኳን የዓረቡ አንድነት በክፊል በወታደራዊ ግጭት ቢገለጥ፣ አንድነታቸውና ኃይላቸው እየተጠናከረ የመጣው፣ የዓለምን የነዳጅ ዘይት ሀብት ለመቆጣጠር በሚደረገው ጥረት ነበር። የዓረቡ ዓለም ለአዲሱ አንድነት መግለጫ በኅዳር ወር 1973 የነዳጅ ዘይት ምርቱን ከቀድሞው ማሳነስና እስራኤልን በሚደግፉ እንደ አሜሪካና ኔዘርላንድስ ባሉ አገሮች ላይ የነዳጅ ዘይት ማዕቀብ መጣል ነበር። ለቤታቸው፣ ለኢንዱስትሪና ለጦር ኃይል የሚውል የነዳጅ ዘይት ለሌላቸው አገሮች የነዳጅ ዘይት አቅርቦት እንዲቀነስ የወጣው አሳብ በመላው ዓለም የድንጋጤ ማዕበል አስነሥቶ ነበር። የዓለምን ኢኮኖሚ የሚያናውጥ አዲስ የኢኮኖሚ ጦርነት ተቀሰቀሰ። መካከለኛው ምሥራቅም ከብዙ ምዕተ ዓመታት በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ የዓለም ኅብረተሰብ ዋና ትኩረት ሆነች ።

◆ የዓለም የኃይል ምንጭ ቀውስ

የዓለም ነዳጅ ዘይት ፍጆታ እጅጉን እየጨመረ መምጣት በሚመለከታቸው ባለሙያዎች ከተስተዋለ ዓመታት አልፎ ሊያስከትል

የሚችለው ቀውስ እንዳይከሰት የተሰጠው ማስጠንቀቂያ ግን፣ የዝሆን ጆሮ ይስጠኝ በማለት በዝምታ ታልድአል። ለፋብሪካ (ኢንዱስትሪ) ፍጆታ ከከሰል ይልቅ፣ የነዳጅ ዘይት ርካሽና ለአሠራርም ምቹ ሆኖ ተገኝቷል። በአሜሪካ፣ በተለይ በምሥራቁ ክፍል፣ አብዛኛው ኤሌትሪክ የማመንጨት አቅሚ የተመሠረተው በነዳጅ ዘይት ላይ ነው። በሌላ በኩል ደግሞ የሥነ አካባቢ አጥኚዎች ከሰል ለኢንዱስትሪዎች ሥራ ጠቃሚነቱ ባይካድም፣ ጩሳ እየሮ በካይ መሆኑን ያስገነዝባሉ። እየጨመረ የመጣው የአውቶሞቢሎች አገልግሎት፣ በተለይም በአሜሪካ የነዳጅ ዘይት ፍጆታ መጨመር የበኩሉን አስተዋጽኦ አድርጓል። እንዲህ ከሆነ ታዲያ የነዳጅ ዘይት አቅርቦት መቀነስ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የተሽከርካሪዎችን አገልግሎትና መፈብረኪያዎችን ማወኩ ግልጥ ነው። ከስድስት አንዱ ሠራተኛ በተሽከርካሪዎች መፈብረኪያ ውስጥ በተሠማራበት አሜሪካ፣ የቤንዚን አቅርቦት መቀነስ የአገሪቱን የኑሮ ትልምና የምጣኔ ሀብት ልማት ሥጋት ላይ ጥሎታል። አውሮፓና ጃፓን ደግሞ፣ ከውጭ በሚመጣ ነዳጅ ዘይት ይበልጥ የሚጠቀሙ በመሆናቸው የነዳጅ ዘይት አቅርቦት መቀነስ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ ታይቶ የማይታወቅ ሥጋትና ሽብር ፈጠረባቸው። በነዚህ ሁኔታዎች ባቢያ አዲስ ዓለም አቀፋዊ የኃይል አሰላለፍ እየተካሄደ በመሆኑ ስለ ወደፊቱ ማንም በትክክል ለመናገር አይችልም።

◆ የመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ዘይት ዋነኛ ሚና

የዓረቡ ዓለም የተሻሻለውን የነዳጅ ዘይት ክምችት መሠረት በማድረግ ምርትን ለመቆጣጠርና በዚያም በመጠቀም ሌሎችን አገሮች ሊያገበረከካቸው ችሎ ነበር። የመካከለኛው ምሥራቅና የታወቀው የሰሜን አፍሪካ የነዳጅ ዘይት ክምችት ሁለት ሦስተኛ እጅ በነዚህ አገሮች በረሃማ ክፍል ይገኛል።

ከዚህም ባሻገር እነዚህ አገሮች ነዳጅ ዘይት ለማውጣትና ለማጣራት የሚያስፈልጓቸውን መሣሪያዎች ከዋና ዋናዎቹ ምዕራባውያን አገሮች በመውሰድ እጃቸው አስገብተዋል። በየአገሮቹ ያሉ ነዳጅ ማውጫ ድርጅቶችም በተፋጠነ እርምጃ በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ውለዋል። አንዳንድ የዓረብ አገር መሪዎች ከዚህም አልፈው፣ በመላው ዓለም ያሉ እጅግ ዘመናዊ የነዳጅ ዘይት ማምረቻ መሣሪያዎችንና ተቋማትን ተቆጣጥረዋል። ኃያላን የምዕራብ ባለ ኢንዱስትሪ አገሮች የመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ አቅርቦት ቢቋረጥባቸው ኑሮ፣ ለኢንዱስትሪ ውጤቶቻቸው፣ ለትራንስፖርት አገልግሎት፣ ለኤሌክትሪክና ለቤት ውስጥ አገልግሎት የሚያስፈልጓቸውን ኃይል አያገኙም ነበር። በዓለም ከሚመረተው ነዳጅ ዘይት አንድ ሦስተኛውን የምትጠቀምበት አሜሪካ ናት። ይህ እየታወቀ ግን የዓረቦችን ዛቻ ለመቋቋም የወሰደችው እርምጃ አልነበረም። የ1973ቱን የነዳጅ ዘይት ማዕቀብ ለመቋቋም የሞከረችው፣ በተለያዩ ዘዴና

ከኢራን የምታስመጣውን ነዳጅ ዘይት መጠን ከፍ በማድረግ ነበር። ይህ ጊዜያዊ እንጂ ዘላቂ መፍትሔ ሊሆናት አልቻለም። ኢራን ዓረባዊት ባትሆንም እስላማዊት አገር ስለሆነች ከጎረቤቶችዋ ጋር ኅብረት ፈጠረች።

◆ የ1973ቱ ማዕቀብ

የ1973ቱ ቀውስ ዛሬ ታሪክ ቢሆንም፣ ጥሎት ያለፈው ጠባሳ ግን፣ የ1990 ዎቹ ዋና ዋና የዓለም ችግሮች መንግሥት ሆኖአል። የዓለምን ነዳጅ ዘይት ምርት ለመቆጣጠር በሚደረገው ፍልሚያ፣ የዓረብ አገሮች የመጀመሪያው እርምጃ የምርቱን መጠንና ለመላው ዓለም የሚደርሰውን ስርጭት መወሰን ነበር። እስራኤል ከዚህ ቀደም በጦርነቱ ከያዘቻቸው መሬቶች ጓዟን ጠቅላ እንድትወጣ ማድረግ፣ ካልሆነም ኢየሩሳሌምን ማስመለስ፣ ይህ አልሆነ ካላቸው ደግሞ፣ ትንሽም ግዛት ብትሆን ከኢየሩሳሌም ቆርሶ መውሰድ ነበር የዓረቦች ዓላማ። በሳውዲ ዓረቢያው ንጉሥ ፋይሳል [King Faisal] መሪነት ዓረቦች ለዓለም፣ በተለይም ለአሜሪካና ለአንዳንድ አገሮች በሚቀርበው ነዳጅ ዘይት ላይ ማዕቀብ ለማድረግ ተስማሙ። በዚህ ገደብ ሳቢያ የነዳጅ ዘይት ዋጋ እየኖረ በመምጣቱ ሁኔታው እጅግ አስደንጋጭ ሆኖ ነበር።

ባጭር ጊዜው ጦርነት እንደታየው፣ የዓረቡ ነዳጅ ዘይት ቀውስ ከአሜሪካና ከሩሲያ ይልቅ አውሮፓን፣ ጃፓንንና ጥቂት በኢንዱስትሪ በመበልጸግ ላይ ያሉ አገሮችን ተጠቂ አድርጎአቸዋል። ይህ እስከ 1990ዎቹ ድረስ የታየ ሐቅ ነው። ተጽዕኖው በአውሮፓ የታወቀው ለሙቀትና ለአውቶቦቢሎች የሚውለው ፍጆታ ዝቅ ማለት ሲጀምር ነው። የነዳጅ ዘይት ዋጋ ሲያሻቅብ የሌሎች ዕቃዎች ዋጋም ይጎር ጀመር።

ጃፓን በብዙ ቢሊዮን የሚቆጠር ገንዘብ ለነዳጅ ዘይት መግዣ እንድትመድብ በመገደድዋ ጊዜያዊ የኢኮኖሚ ውድቀትና የዋጋ ግሽበት አስከትሎባት ነበር። በአንድ ዓመት ውስጥ ኢጣሊያን፣ ፈረንሳይ፣ ቤልጂግንና ታላቁ ብሪታንያን ጨምሮ በብዙ አገሮች የዋጋ ግሽበቱ እጥፍ ሆኖ ነበር። ታላቋ ብሪታንያ ከ1930ዎቹ ወዲህ ይህን የመሰለ የከፋ የኢኮኖሚ ውድቀት ገጥሟት አያውቅም! በሰሜን ባሕር አካባቢ ያለ የነዳጅ ምርቷ የኢኮኖሚዋን ሰቆቃ በመጠኑም ቢሆን እስካሁን ለሌላት ድረስ ከፍተኛ ችግር ማጥ ውስጥ ነበረች።

የባሕረ-ሰላጤው የነዳጅ ድፍድፍ ዋጋ ከ1973-74ቱ ቀውስ ወዲህ እንኳን አልቀነሰም። የነዳጅ ዘይት ዋጋ እየጨመረ መሄድ የምዕራቡ ዓለም ኢኮኖሚ እንዲዋዠቅ አደረገ። እንዲሁም በታሪክ ታይቶ በማይታወቅ አኳኋን የገንዘብ ዝውውርን አስከተለ። በአጋጣሚው ጥቂት የመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች በከፍተኛ ፍጥነት ሀብት ያካብቱ ጀመር። ይሁን እንጂ፣ ትልቁ ሀብት

በወርቅ ወይም በብር የሚገመት ብቻ ሳይሆን፣ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ በሆነ መልኩ የዓለምን ገጽ መለወጡ ነበር።

◆ አሜሪካ ነዳጅ ዘይት የማምረት አቅሚና ዕቀባውን ብቻዋን መወጣቷ

ከ1973ቱ የነዳጅ ዘይት ቀውስ ወዲህ መላው ዓለም የነዳጅ ዘይት ሀብት ፍለጋውን ለማጠናከርና ከቀድሞው ይበልጥ ለማምረት ወሰነ። የነዳጅ ዘይት ዋጋ መጨመር፣ በአሁኑ ጊዜ ለነዳጅ ዘይት ፍለጋና ምርት የሚወጣው ወጪ ከፍተኛ ቢሆንም እየቀጠለ መሄዱን ጠቃሚ አድርጎታል። ነገር ግን ፍለጋውና የማምረቱ ትኩረት ከአሜሪካ ፖለቲከኞች የኃይል ምንጭ ፖሊሲ ጋር የማይስማማና እጅግ አከራካሪ በመሆኑ ተደናቀፈ። አሜሪካ ከነዳጅ ዘይት ላኪ አገሮች እጅ ስላልወጣች በነዳጅ ፍላጎት ራስን መቻል የሚለው መርሕ የፖለቲካ መፈክር ብቻ መሰለ።

የ1970 ምቹ የነዳጅ ዘይት ዋጋ መጨመር በአሜሪካ የነበረውን ነዳጅ ዘይት የማውጣት ፍላጎት እጅግ ከፍ አድርጎት ነበር። ያም ሆኖ ፕረቲ፣ ፕሩድሆ [Prudhoe] (በአላስካ [Alaska]) በሚባለው የባሕር ወሽመጥ ከተገኘው ነዳጅ ጋር በአንድነት ታሰቦ ከ1979-1985 ዓ.ም. የነበረውን የአገሪቱን የነዳጅ ምርት በአራት ከመቶ (4%) ብቻ ነበር ከፍ ያደረገው። ያም ብዙ ሳይቆይ ያሽቆለቁል ጀመር። በ1985 ዓ.ም. ከውጭ ያስመጣችው ነዳጅ ከሚያስፈልጋት ከሠላሳ በመቶ (30%) ያነሰ ሲሆን፣ በ1990 ደግሞ ከሚያስፈልጋት ግማሽ ያህሉን ታስመጣ ጀመር።

በአሜሪካ የነዳጅ ዘይት ፍጆታና በማምረት ዓቅሚ መካከል ያለው ልዩነት ከ1985-1990 ባሉት ዓመታት እየሰፋና እያደገ መጣ። ይህ ደግሞ አገሪቱ ከዓለም ከፍተኛ ነዳጅ አምራቶች ጎራ ልትመደብ አለመቻሏን አሳወቀ። ካዘመመ ችግሯ ለመቅናትም፣ በፕሩድሆ የባሕር ወሽመጥ ካላት ነዳጅ በእጅጉ የሚልቁ ከምችቶች የሚያስፈልጓት መሆኑ ግልጥ ሆነ።

ዓረቦች ማዕቀብ ባደረጉበት ወቅት፣ አሜሪካ ከሌሎች ነዳጅ አሰመጪ አገሮች ይልቅ በራስ የመተማመን ብቃትዋን ከፍ ለመድረግ በሚያስችላት ሁኔታ ላይ ያለች መሰላ ነበር። ግን፣ ቆራጥና ወላኝ የኃይል አጠቃቀም ፕሮግራም አውጥቶ መግፋቱ አልተቻላትም። ከውጭ በሚመጣ ነዳጅ መተማመንን ማቋረጡ ቀላል አልነበረም። ኃይል ካልተቆጠበና የሚተካ አማራጭ ከሌለ ምርምር (ፍለጋና) ልማት ብቻውን ችግሩን የሚፈታው አይሆንም። ለመሆኑ አሜሪካ ከውጭ በምታስገባው ነዳጅ ዘይት ተስፋ ማድረግ የመተው ፈቃድ አላት? ለምንድነው ልትቆጣጠረው በማትችለው ዓለም አቀፍ ሁኔታ ኢኮኖሚያዊ እንዲበላሽ የምትፈቅደው?

◆ እስራኤል ማንን ትመን?

ከእስራኤል አንጻር ስንገመግመው ሁኔታው አስደሳች አይደለም። አሜሪካ ራሷ ከባሕር-ሰላጫው አካባቢ ከፍተኛ የነጻጅ ዘይት ማስመጣት ያስፈልጋታል። ታዲያ፣ የራሷን ፍላጎት እንኳን በሚገባ ሳታረካ፣ የእስራኤልን ጥቅም እስከ መጨረሻ መጠበቅ ትችላለች? ሳውዲ ዓረቢያን ለመከላከልና ወታደራዊ ጦር መሣሪያ በአየር ለማቀበል በ1990 ዓ.ም. ከአገሪቱ መሪዎች ጋር ተሰማምታለች። ታዲያ እስከ መቼ ነው የጦር ኃይሏን በክልሉ ለማቆየት የምትፈቅደው? በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ዜጎችዋ በቪዮትናም ጦርነት ተሳትፈው ከሁኔታው አስቸጋሪነት የተነሣ አካባቢውን ለቀው እንዲወጡ ተገደዋል። ይህ የታሪክ ቁስል ሳይሸር፣ ከባሕር ማዶ ለሚገኝ አገር እንደገና መሥዋዕት ለመክፈል ዝግጁ ትሆናለች?

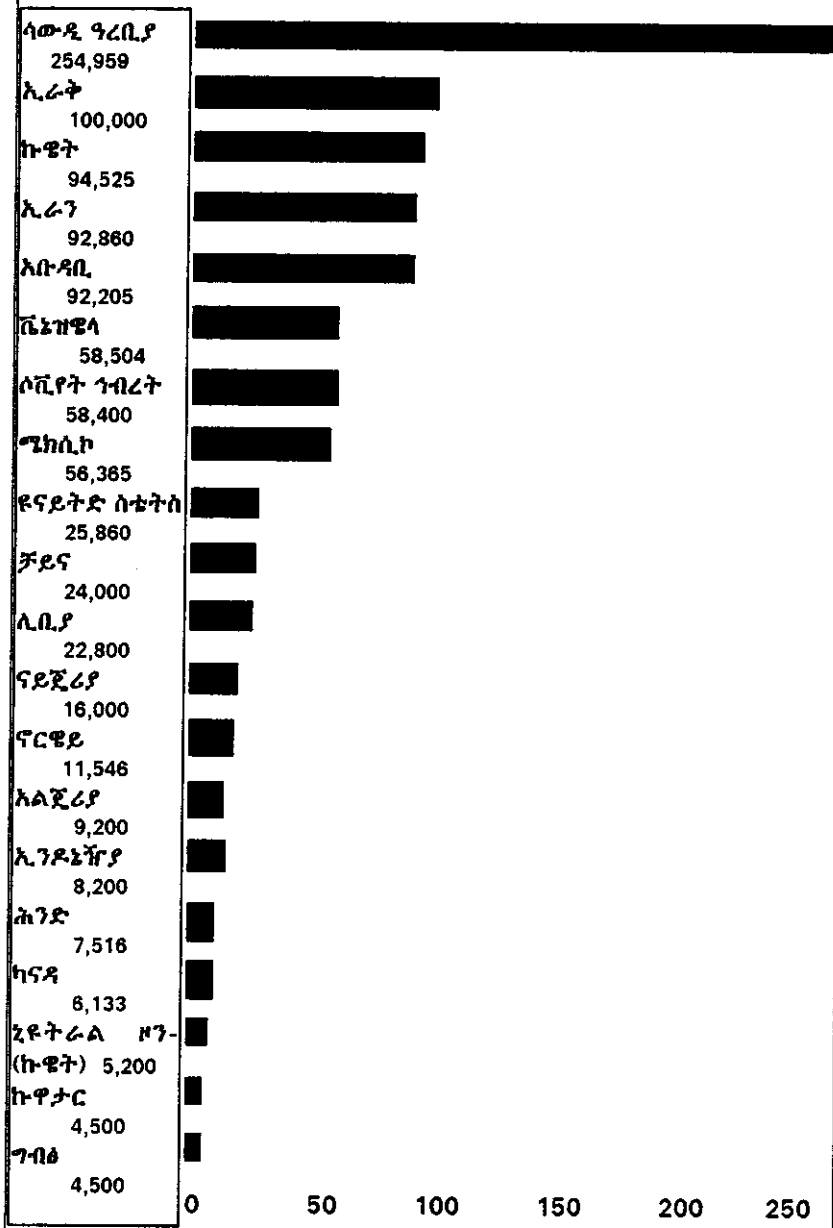
ይህ በእስራኤልና በዓረብ አገሮች መካከል የተከሠተ ሥነ-ልቦናዊና ፖለቲካዊ ፍልሚያ በእስራኤል ላይ ቀድሞ ያልነበረ ውጥረትና ውስብስብ ችግር አስከትሎባታል። የችግሩን መራራ ጽዋ የምትገነጫው አገሪቱ ብቻ ሳትሆን፣ በዓለም ዙሪያ ያሉ አይሁዶችም ናቸው። የአሜሪካ መሪዎች አስቸጋሪ ምርጫ ቀርቦላቸዋል። አገሪቱ ከእስራኤል ጋር ያላትን ወዳጅነትና እርዳታ ብታቋርጥ፣ በዓለም አቀፍ ደረጃ የአይሁዳውያንን ጥላቻ ልታተርና ነው፤ ይህን ካላደረገች ደግሞ የዓረቦችንና በኢንዱስትሪ የበለጸጉ አንዳንድ አገሮችን ወዳጅነት ታጣለች።

ያም ሆነ ይህ ምዕራባውያን አገሮች ቁልፍ ከሆኑ ውሳኔዎች ላይ መድረሳቸው የግድ ነው። ውሳኔዎቹም የእስራኤልን ሕልውናና የበላይነት አደጋ ላይ የሚጥሉ ድርድሮች ይሆናሉ። በመካከለኛው ምሥራቅና በአውሮፓ መሪዎች መካከል የሚፈጠረው አዲስ ኅብረት የኋላ ኋላ የዓለምን የሀብትና የኃይል ሚዛን ያዛባውና፣ እጅግ ተፈላጊ የሆነው ነጻጅ ዘይት ያለምንም ጥያቄ በመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች ቁጥጥር ሥር ይውላል።

የዓረብ አገሮችና ኢራን ቀድሞ ያልነበራቸውን ኃይል አግኝተዋል። ነጻጅ ዘይት በእጃቸው ነው፤ ከምዕራቡ ዓለም ባለ ኢንዱስትሪ አገሮች ጋርም ኅብረት ፈጥረዋል።

እነዚህ አገሮች ነጻጅ ዘይት ብቻ ሳይሆን፣ ለኢንዱስትሪ ማስፋፊያ የሚውል መዋዕል ንዋይም ይሰጣሉ። ለሚደርሰው ኪሳራም ድጎማ ያደርጋሉ። ብዙ ጦር መሣሪያ፣ ፋብሪካና ቴክኖሎጂ ገዥዎች እንደመሆናቸው መጠን፣ የመግዛት ወይም የመተው ምርጫቸው የተጠበቀ ነው። የዓረብ አገሮች ለመዋዕል ንዋይ የሚውልና ከባንክ ባንክ፣ ከአገር አገር፣ የሚንቀሳቀስ ብዙ ገንዘብ አላቸው። ይህ ተቀማጭ ሀብት የዓለምን ገንዘብ ምንዛሪና ንግድ ቀውስ ውስጥ ሊከተው ይችላል።

የዓለም የንግድ ዘይት ምንጭ (በቢሊዮን ባርጫ)

የዓረብ አገሮችና ኢራን ለረጅም ጊዜ በሚያገለግል መልኩ ሀብታቸውንም ሆነ ኃይላቸውን አቀናጅተዋል። የኢራን መንግሥት ለብዙ ዓመታት ችግር ውስጥ ቢሆንም፣ ለዓለም ገበያ ነዳጅ ዘይት ማቅረቡን አላቋረጠም። የነዳጅ ዘይት ቀውስ ዓለምን፣ በተለይም እስራኤልን የሚያስከፍለው ዋጋ በገንዘብ ብቻ የሚተመን አይደለም። እነዚህ እውነታዎች ዋና ዋናዎቹን የአውሮፓ መንግሥታትና ከመካከለኛው ምሥራቅ አገራትና ኃያላን አገሮችን ይበልጥ እንዲቀራረቡ አስገድደዋቸዋል። በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተተነበየው በመጨረሻ ከአሥር በማይበልጡ አገሮች የሚመሠረት ቡድን በመካከለኛው ምሥራቅ ያለውን ችግር የመፍታት አጋጣሚ ይጨብጥና ወላኝ የፖለቲካ ኃይል ይሆናል።

◆ የመጨረሻው ዘመን ትንቢት ሲፈጸም

የአሕዛብ ዘመን ከመፈጸሙ በፊት በሚዲትራኒያን አካባቢ የኢኮኖሚና የፖለቲካ የበላይነት ያላቸው የመንግሥታት ኅብረት እንደሚመሠረት መጽሐፍ ቅዱስ አመልክቷል። እስካሁን በሀብትም ሆነ በዓለም አቀፍ ፍላጎት ወደዚህ የኃይል ሚዛን ዝውውር የሚያደርስ ጉዳይ አልተከሠተም። አሁን ግን የአውሮፓ ባለ ኢንዱስትሪ አገሮች አስተማማኝና የማያቋርጥ የነዳጅ ዘይት አቅርቦት ያስፈልጋቸዋል። ከመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች ጋር በኢኮኖሚና በፖለቲካ መስክ በሚደረገው ስምምነት፣ የአውሮፓ ፍላጎት ለነዳጅ ዘይት መግዣ ወደ ዓረቡ ዓለም የተላለፈው ገንዘብ፣ እንዳለ ተመልሶ ለእርሻ ውጤቶችና ቴክኖሎጂ መግዣ አውሮፓ ውስጥ እንዲፈሰ ማድረግ ይሆናል። ይህ ጥምር የገበያ ሁኔታ፣ አሜሪካንም ሆነች ፍሲያ በሚቀጥሉት አሥር ዓመታት ከሚያከናውኑት ሊበልጥ ይችላል። የሚያስከትለው ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ተጽዕኖ ደግሞ፣ የቀድሞ ሮማዊ ኃይል መንግሥት ብዙ መንግሥታትን ባንድ ፖለቲካዊና ኢኮኖሚያዊ ኅብረት አስተባብሮ በሚዲትራኒያን ባሕር አካባቢ ፈጥሮ ተከታይ ሁኔታ የሚያገስ አይሆንም።

የአሁኑ የመካከለኛው ምሥራቅ ገናናነት የሮም አገዛዝ ከፈረሰ ወዲህ በዓለም ታይቶ የማይታወቅ ዓይነት ነው። የመካከለኛው ምሥራቅ መግዛንና፣ ዓለም ወደ አርማኒያን ጦርነት እየገሰገሰች መሆንዋ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት አኳያ ሲታይ አስደናቂ ማሰረጃ ነው።

◆ የአሜሪካ እና ፍሲያ ማሸቆልቆል

በአሁኑ ጊዜ አሜሪካ እና ፍሲያ በዓለም ሁለት ኃያላን መንግሥታት መሆናቸው የታወቀ ነው። ይሁን እንጂ፣ ስለ መጨረሻው ዘመን ከተነገረው

ትንቢት አንጻር ሁለቱም ይህን ያህል ትኩረት የሚሰጣቸው አይደሉም። ሩሲያ ከኃያልነት አሸቆልቆላለች። በጀርመንና በምሥራቅ አውሮፓ ከፍተኛ ለውጥ እየተካሄደ ቢሆንም፣ በመጨረሻ ዘመን ሩሲያ ስለሚኖራት ሁኔታ የተነገረ ብዙ ትንቢት የለም። አሜሪካንም ብትሆን፣ ዓለም ወደ አርማኒዶን ጦርነት ሲገለግስ እሷ የሚኖራት አስተዋጽኦ በሁለተኛ ደረጃ የሚታይ ነው። አሜሪካ በዓለም ተሰሚነት ያላት አገር ብትሆንም፣ በከፍተኛ ዕዳ ውስጥ ስለምትዘፈቅ፣ ሩሲያን ልትረዳት አትችልም።

ዛሬ የዓለም ትርጉህ ማዕከል የሆኑት አገሮች፣ ከትንቢት አኳያ ስፍራቸውን በመካከለኛው ምሥራቅ ለሚፈጠረው የፖለቲካና የኢኮኖሚ ኃይል ይለቃሉ። የመካከለኛው ምሥራቅ አካባቢ የፖለቲካና የኢኮኖሚ እምብርት ከመሆኑ ባሻገር፣ አዲስና አስደናቂ መሪ የሚነሳበትም ይሆናል። እነዚህ ከንውኖች በቅደም ተከተል ሊመጣ ላለው አዲስና ፈጣን ሁኔታ መረግመጃዎች ናቸው።

◆ የመካከለኛው ምሥራቅ ትንቢታዊ ዕጣ-ፈንታ

የአዳምና የሔዋንን መፈጠር ጨምሮ ሥልጣን የጀመረው በመካከለኛው ምሥራቅ ነው። ግብፅ፣ አሦር፣ ባቢሎን፣ ሜዶን-ፋርስ፣ ግሪክና ሮምን የመሳሰሉ ታላላቅ መንግሥታት የተነሡትና የወደቁት በዚህ አካባቢ ነበር። ወደፊትም የዓለም ፖለቲካና ኢኮኖሚ ኃይል ዋና ማዕከል ይሄው አካባቢ ይሆናል። መካከለኛው ምሥራቅ በልማት ጎሳ ቀር ሆኖ ሳለ እንዴት የዓለም ታሪክ ማዕከል ይሆናል? ለሚል ጥያቄ፣ መልሱ በከርሡምድሩ በታመቀው የነዳጅ ዘይት ሀብት ከምችት የተነሣ የሚል ይሆናል። መልክዓ-ምድራዊ አቀማመጡ የሦስት ክፍለ ዓለማት እምብርት አድርጎታል። ወደፊትም በዓለም አቀፍ ከንዋኔና ንግድ ነክ ጉዳዮች ውስጥ ወሳኝ ሚና እንዲኖረው ሆኗል።

◆ የሚቀጥለው ቀውስ - ምን ያህል ሩቅ ነው?

የመካከለኛው ምሥራቅ ቀውስ ሩቅ ሊሆን አይችልም። የአካባቢው ነዳጅ ዘይት ከአንድ ትውልድ በኋላ ያከትም ይሆናል። ስለዚህ አካባቢው ወደ ኃያልነት መምጣቱ ካስፈለገው ጊዜው አሁን ነው። የዓረቡም ዓለም ግቡ እንዲሠምርለት ከፈለገ ፈጣን እርምጃ መውሰድ አለበት።

ፍልስጥኤም - የተስፋና የጭንቅ ምድር

◆ ትንቢት በምድራዊ ሰው ዓይን

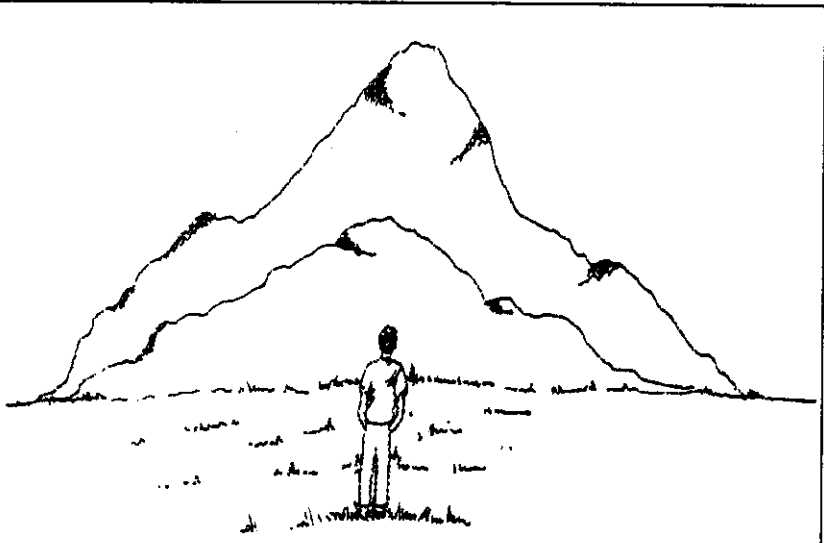
በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ እስራኤል የተነገሩ ተስፋዎችና ትንቢቶች ውስብስብና የተያያዙ ናቸው። አንዳንዶቹ አጠቃላይ ተስፋዎች ሲሆኑ፣ አብዛኛዎቹ ግን ዘርዘር ያሉና ስለ ወደፊት ሁኔታ ጭላንጭል ፈንጣቂዎች ናቸው። ነቢያት የወደፊቱን ሁኔታ ሲገልጡ የተራሮችን ጫፍ አግድምና በርቀት እንደሚመለከቱ ሆነው ነበር*። ነቢያቱ ስለ እነዚህ ተራራዎች ጫፍ በግልጥ ቢያመለክቱም፣ በተራራዎቹ መካከል ያሉትን የጊዜ ሸለቆዎች ግን አልተመለከቷቸውም። ወይም እንደሚገባ ለመግለጥ እይታቸው ውስን ነበር። ስለ እስራኤል የተነገሩትን አያሌ ትንቢቶች በሚገባ ካላቀናጀናቸው፣ አንዱን ከሌላው በጥንቃቄ ካላዘመድነውና፣ ከአይሁድ ሕዝብና ታሪክ እንዲሁም ከተስፋይቱ ምድር (ፍልስጥኤም) ጋር ካላነጻጸርናቸው ግራ ሊያጋቡን ይችላሉ። አይሁዶች ሦስት ጊዜ ተበትነው ሦስት ጊዜ ወደ ምድራቸው ተመልሰዋል። የመበተናቸውንና የመመለሳቸውን ትንቢት ከሁነኛ ታሪክ ጋር ማነጻጸር አለብን። ኢየሩሳሌም ብዙ ጊዜ ፈርሳ ነበር። ታዲያ የትኞቹ ትንቢቶች ናቸው የተፈጸሙት? የትኞቹስ በቅርቡ ይፈጸማሉ? ብሎ መጠየቅ አስፈላጊ ነው። ገና ያልተፈጸሙ ትንቢቶች በእኛ ዘመን ይፈጸሙ ይሆናል። የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች የፍልስጥኤም ያለፈው፣ የዛሬውና የነገው ክስተቶች የወደፊቱን ሁኔታ ለማወቅ ቁልፍ እንደሆኑ ግልጥ ያደርጋሉ።

◆ ትንቢታዊ ጥያቄዎች ስለ ተስፋይቱ ምድር

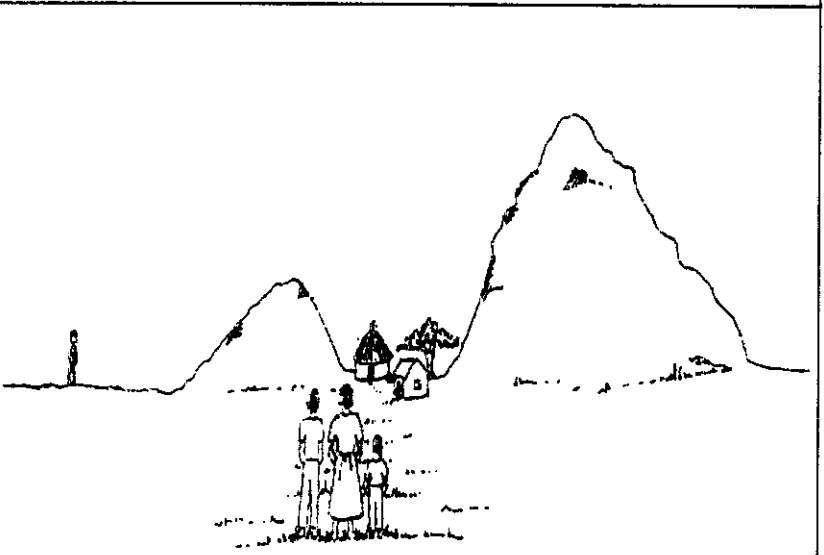
የመጽሐፍ ቅዱስ ተስፋዎችና ትንቢቶች ስለ ተስፋይቱ ምድር ሲናገሩ፣ የተወሰነ መልክዓ-ምድራዊ ክልል ስላላቸው ስፍራዎች መግለጣቸው ይሆን? በምን መልኩ ነው የተነገረው? ምሳሌያዊ በሆነ አነጋገር፣ ወይስ ግልጥና

---

* የሚቀጥለውን ገጽ ይመልከቱ።

በድሮ ጊዜ አንድ ነቢይ ስለ ወደፊት ለማየት የሚችለው

እኛ ዛሬ ስላለፈው ምን ለማወቅ እንደምንችል

ቃል በቃል ሊተረጎም በሚችል ቋንቋ? አይሁዶች ስለ ምድሪቱ የተገባላቸው ተስፋ በእርግጥ መልክዓ-ምድራዊ ስፍራን የሚያመለክት ከሆነ፤ በተገባላቸው ተስፋ መሠረት ምድሪቱን ወርሰዋታል፤ ወይስ ገና ወደፊት ነው እጃቸው የሚያስገቡዋት?

ምድሪቱን ለመውረስ ተስፋ የተገባላቸውና የተተነበየላቸው ለመታዘዛቸው ሽልማት ሲሆን፤ ምናልባት አለመታዘዛቸውና አለማመናቸው ተስፋውን አስቀርቶት ይሆን? ትንቢቶቹስ በአዲስ ኪዳን በድጋሚ ተተንብየው ይሆን? ተስፋዎቹስ በሁኔታዎች ይወሰናሉ?

ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለማግኘት ለእስራኤል ሕዝብ የተሰጡ ተስፋዎችንና የተነሣ ጥንቢቶችን ሰፊ ባለ ሁኔታ እንድ በእንድ መመርመር ያስፈልጋል። ዝርዝር ታሪኩም ከአይሁድ ሕዝቦችና ከተስፋይቱ ምድር ነባር ታሪክ ጋር መገጸጸር አለበት።

◆ አብራም - የተስፋ ሰው

ሆኛው ምዕተ ዓመት ታላቅና አስገራሚ ከሆኑት የዓለም ተአምራቶች አንዱን መስክሯል። እርሱም ጥንታዊያን ሕዝቦች ከብዙ ምዕተ ዓመታት ስደት በኋላ ከተበተኑበት ተሰባስበው ወደ አባቶቻቸው አገር መግባታቸው ነው። የእስራኤላውያን ወደ አገራቸው መመለስ ዑር ከተባለችው የከለዳውያን ከተማ ጋር በተያያዘ ሁኔታ አራት ሺህ ዓመታት ወደኋላ ይመልሰናል። ዑር በባቢሎን አጠገብ የነበረች የሜሶፓታሚያ ከተማ ናት። ታላቅ ተስፋ የተሰጠው ሰው አብራም ይኖር የነበረውም በዚህች የሥልጣኔ ማዕከል ከነበረች ታላቅ ከተማ ውስጥ ነበር። የተወለደባትን የእናት አባቱን አገር ትቶ እግዚአብሔር ወደሚመራው ስፍራ እንዲሄድ ታዘዘ። የአብራም ታሪክ ዘፍጥረት 11፣ 27 ላይ ይጀምርና ዘፍጥረት 25፣ 8 ላይ በሞቱ ይደመደማል። ይህ የዓለምን አፈጣጠር በሦስት ምዕራፎች ብቻ በሚያካትት መጽሐፍ ለአብራም ታሪክ አሥራ አራት ምዕራፎች ሰጥቷል።

አብራም እግዚአብሔርን በከፊል በመታዘዝ ከአባቱ አገር ወጥቶ ወደማያውቀው ስፍራ ተጓዘ። የመጀመሪያዎቹን አንድ ሺህ ስድስት መቶ ኪሎ ሜትሮች ወደ ሰሜን ምዕራብ ተጉዞ፤ ካራን እተባለው አገር ካረፈ በኋላ፤ አባቱ እስኪሞት ድረስ እዚያው በድንኳን ተቀመጠ። ከዚያም አንድ ሺህ ስድስት መቶ ኪሎ ሜትሮች ወደ ደቡብ ምዕራብ በመጓዝ ተስፋይቱ ምድር ደረሰ። እስከ ዕለተ ሞቱ የኖረውም እዚያው ነበር።

እግዚአብሔር ለአብራም ትልቅ ተስፋ ሰጥቶታል። ታላቅ ሰው ሊያደርገው ቃል ገብቶለታል (ዘፍጥ. 12፡2)። ዘሩንም እንደሚባርክ ነገረው

(ዘፍጥ. 12:2)። በእርሱ አማካይነትም የዓለምን ሕዝብ ሁሉ እንደሚባርክ ቃል ገባለት (ዘፍጥ. 12:3)።

ታሪክም የዚህን ኪዳን ቃል በቃል መፈጸም ዘግቧል። አብራም የሚለው ስሙም አብርሃም በሚለው ተለውጧል። ትርጓሜውም “የሕዝብ አባት” ማለት ሲሆን፣ የአብርሃም ስም በአይሁዶች፣ በክርስቲያናትና በእስላሞች ሁሉ ዘንድ ክቡር ነው ። የእስራኤል ነገድ ብቻ ሳይሆን፣ መላው የዓለብ ነገድ ጭምር ከአብርሃም ዘር የተገኘ ነው። እግዚአብሔር በሰጠው ተስፋ መሠረት የአብርሃም ዘር እንደ ምድር አሸዋና፣ እንደ ሰማይ ከዋክብት በዝተዋል (ዘፍጥ. 13:16፤ 15:5)። ነቢያት፣ የብሉይና የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ጸሐፊዎች እና የዳዊት ልጅ የተባለው ኢየሱስ ክርስቶስ እንኳን የተገኘው ከዚህ ከአብርሃም ነው። የአብርሃምን ዘር የባረከ ሕዝብ ሁሉ ተባርኮአል። የአብርሃምን ልጆች የረገመ ሕዝብ ሁሉ ተረግሞአል (ዘፍጥ. 12:3)። እንደ ግብፅ፣ አሦር፣ ባቢሎን፣ ሮምን በመሳሰሉና እስራኤልን ሲረግጡና ሲጨቁት በነበሩ መንግሥታት ላይ እግዚአብሔር ፈርዶባቸዋል። በዘመናችንም ስፔይን፣ ጀርመንና ሩሲያ ከእግዚአብሔር ፍርድ አላመለጡም። የአሕዛብ ዘመን ሲፈጸም ደግሞ የመጨረሻው ፍርድ ይሰጣል።

◆ የምድሪቱ ተስፋ

እግዚአብሔር ለአብርሃም ከገባለት ተስፋዎች ዋነኛው ለዝርያዎቹ ርስት እንደሚሰጣቸው የተናገረው ነው። የአብርሃም ሕይወት ታሪክ ባብዛኛው ዑር ከተባለችው የከለዳዊያን ምድር በፈቃደኝነት ለቅቆ ወደ ተስፋይቱ አገር በመሄዱ ላይ ይሸከረከራል። ተስፋው በመንፈሳዊ በረከት ብቻ የሚያከትም አይደለም። አብርሃም ዕድሜውን በስደተኛነት ያሳለፈበት ዋነኛ ምክንያት የተስፋይቱን ምድር ለመውረስ ነበር።

ተስፋው በማያሻማ ሁኔታ በዘፍጥረት 15 ላይ ሲረጋገጥ እናያለን። አብርሃም የትውልድ አገሩን ለቆ ወደ ተስፋይቱ ምድር በእምነት በመሄዱ ብድራቱን ከተስፋዎቹ ዝርዝር ማብራሪያ ጋር ተቀብሏል። ስለ ተስፋይቱ ምድር መልክዓ-ምድራዊ ክልልና ከዚያ በፊት ይኖሩባት ስለነበሩ ሕዝቦች እንኳን ሳይቀር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰፊ ያለ ገለጣ ተሰጥቷል።

“በዚያ ቀን እግዚአብሔር ለአብርሃም እንዲህ ብሎ ቃል ገባለት። ከግብፅ ወንዝ ጀምሮ እስከ ትልቁ ወንዝ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ይህችን ምድር ለዘርህ ሰጥቻለሁ። ቁናውያንን፣ ቁኔዛውያንንም፣ ቀድሞናውያንንም፣ ኬጢያውያንንም፣ ፈርዛውያንንም፣ ራፋይምንም፣ አሞራውያንንም፣ ከነዓናውያንንም፣ ጌርጌሳውያንንም፣ ኢያቡሳውያንንም” (ዘፍጥ. 15:18-21)።

መጽሐፍ ቅዱስ፤ እግዚአብሔር ራሱን የቻለ መልክዓ-ምድራዊ ክልል ያለውን ስፍራ ለአብርሃም እንደሚሰጠው እንጂ፤ እንዲሁ በደፈናው በረከትን እንደሚያገኝ ወይም መንግሥተ ሰማይን እንደሚያወርሰው አይደለም የሚያመለክተው። በዘፍጥረት 17 ደግሞ፤ እግዚአብሔር አስቀድሞ የሰጠውን ተስፋ ይበልጥ ግልጥ ሲያደርግለትና ሲያስረግጥለት እንመለከታለን። ወደፊት የብዙ ሕዝብ አባት ይሆናል። በተሰጠው ተስፋ መሠረትም አብራም የነበረው ስሙ አብርሃም ተብሏል።

የተስፋይቱ ምድር ለእስራኤል የተሰጠችው ለትውልድ ሁሉ ርስት እንድትሆን ነው።

“ቃል ኪዳኔንም በእኔና በአንተ መካከል ከአንተም በኋላ ከዘርህ ጋር በትውልዳቸው ለዘላለም ኪዳን አቆማለሁ፤ ለአንተና ከአንተ በኋላ ለዘርህ አምላክ እሆን ዘንድ። በእንግድነት የምትኖርባት፤ የከነዓን ምድር ሁሉ ለዘላለም ግዛት ይሆንህ ዘንድ ለአንተና ከአንተ በኋላ ለዘርህ እሰማለሁ፤ አምላክም እሆናቸዋለሁ” (ዘፍጥ. 17:7-8)።

የዚህ ኪዳን ትርጉም ለአብርሃምና ለቀደሙት አንባቢዎች ግልጥ ነው። በተስፋው የተሰጠቻቸው ምድር ፍልስጥኤም ስትሆን፤ ይህም ከሲና በረሃ እንሥቶ ወደ ሰሜን፤ ከዚያም ወደ ምሥራቅ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ያለው ምድር ነው። ዛሬ እስራኤል የያዘችውን ግዛት በሙሉና ሊባኖስን፤ የዮርዳኖስን ምዕራብ ዳርቻ፤ እንዲሁም የሶሪያን፤ የኢራቅንና የሳውዲ ዓረቢያን ሰፊ ያለ ግዛት በከፊል ያጠቃልላል። በዘፍጥረት ምዕራፍ 17 ቃል ኪዳን መሠረት የኪዳኑ ተቀባይ የሆነው ሰው መታዘዝና አለመታዘዝ ተስፋውን ሊያፈርሰው እንደማይችል ግልጥ ነው። ቃል ኪዳኑ የዘላለም ነው፤ ስለዚህም ከነዓን የእስራኤል የዘላለም ርስታቸው ናት።

◆ ምድሪቱን ከመውረስ መዘግየታቸው

አብርሃም ምድሪቱን በፍጹም አልወረሰም። እግዚአብሔር የተስፋይቱን ምድር ወራሽ የሚሆነውን ልጅ፤ ይስሐቅን በተአምራዊ ኃይሉ ሲሰጠው የመቶ ዓመት ሽማግሌ ነበር። ይስሐቅ ከተወለደ በኋላም አብርሃም ምድሪቱን አልወረሰም፤ ሚስቱን ሣራን እንኳን የቀበራት ራሱ በገዛው መሬት ነበር። ከዚህ ውጪ ምንም ርስት አልነበረውም። ዘሩ ለብዙ መቶ ዓመታት ይህችን ርስት እንደማይወርሳት እግዚአብሔር በግልጥ ነግሮታል። እንዲያውም የተስፋይቱን ምድር ትተው የነሱ ወዳልሆነ አገር እንደሚሄዱ ነው የተነገረው (ዘፍጥ. 15:13)። ከኒዜ በኋላ ተመልሰውም ምድሪቱን እንደሚወርሱ ተገልጧል።

◆ ከምድሪቱ የመጀመሪያው ጉዟቸው

የእስራኤል ልጆች በቡሴፍ ዘመን እንዴት ወደ ግብፅ ምድር እንደሄዱ ከታሪክ መዛግብት መመልከት ይቻላል። በወንድሞቹ ወደ ግብፅ የተሸጠው ቡሴፍ በመጨረሻ የግብፅን ንጉሥ (የፈርዖንን) ትንቢታዊ ሕልም በመተርጎሙ የአገሪቱ ከፍተኛ ሹም ሆኖ ነበር። በሥልጣኑም ቤተሰቦቹን ከግብፅ ሀብት እንዲቋደሱ አደረገ። ቀጥሎም የአብርሃም የልጅ ልጅ የሆነው አባቱ ያዕቆብ፣ ወንድሞቹና ቤተሰቦቻቸው ከረኃብ ለማምለጥ ወደ ግብፅ መጡ። ወደዚያ የገቡት ሰባ ቤተሰቦች ሲሆኑ፣ በኋላ ግን ሁለትና ሦስት ሚሊዮን ሆነው ነበር።

◆ እስራኤል በግብፅ

ከጥቂት ጊዜ በኋላ የግብፅ መንግሥት በመለወጡ ሳቢያ ለአገሩ ባዕድ የሆኑት እስራኤላውያን እዚያ ለመኖር አልቻሉም። እያደርም በፈርዖን ጨካኝ አገዛዝ ሥር በባርነት ቀንበር ሥቃይና መከራ ተቀበሉ። የእስራኤል ወንድ ሁሉ እንደተወለደ እንዲገደል የሚደነግግ ሕግ ወጣ። ሙሴ የተወለደው በዚያ የጭንቅ ዘመን ነበር። የፈርዖን ልጅም በጉዲፈቻ ወስዳ በግብፅ ቤተ መንግሥት እያስተማረች አላደገችው። ኋላም የእስራኤላውያን አዳኝ ለመሆን ተዘጋጀ።

◆ ወደ ተስፋይቱ ምድር የመጀመሪያው መመለስ

የዘጸአት መጽሐፍ የመጀመሪያውን የእስራኤላውያን ወደ አገራቸው መመለስ ዘግቧል። በጉዟቸውም ወቅት ከእምነታቸው ጉድለት የተነሣ በምድረ በዳ ለአርባ ዓመት ተንከራተቱ። በመጨረሻ ከዮርዳኖስ ወንዝ በስተ ምሥራቅ ያለውን ምድር ከነጥሪዎቹ ወረሱ። በዚህ የመጀመሪያ የመልስ ጉዞ እግዚአብሔር ቃል የገባላቸውን ምድር ከሙሴ ዕረፍት በኋላ በኢያሱ አማካይነት እንዲወርሱ በማድረግ ተስፋውን ደግሞ አረጋገጠላቸው። የእግዚአብሔር ትእዛዝ የዮርዳኖስን ወንዝ ዘልቀው እንዲሻገሩ ነበር። “ለእስራኤል ልጆች ወደምስጣቸው ምድር ይህን ዮርዳኖስን ተሻገሩ” (ኢያሱ 1:2)። የመሬቷም መልክዓ-ምድራዊ ገለጣ ልክ በዘፍጥረት እንዳለው ነበር። “ከምድረ በዳው ለዚህም ከሊባኖስ ጀምሮ እስከ ታላቁ ወንዝ እስከ ኤፍራጥስ ድረስ የኬጢያውያን ምድር ሁሉ... እስከ ታላቁ ምዕራብ ባሕር ዳርቻ ይሆናል” (ኢያሱ 1:4)። በመጨረሻም ከብዙ ዓመት መንከራተት በኋላ፣ ወንዙ ደረቀላቸውና ዮርዳኖስን በተአምር ተሻገሩ። ከዚያም ኢያሪኮን ድል አድርገው “ጋይን” እና ከተስፋይቱ ምድር ብዙውን ማርከው ነበር። የተሰጣቸው ተስፋ በከፊል ሲፈጸም፣ ኪዳኑም በድጋሚ ተረጋገጠላቸው። አስቀድሞ ባደረጉት ውጊያ ግን፣ ቃል የተገባላቸውን ምድር በሙሉ በቁጥጥራቸው ሥር አላደረጉም።

◆ በመታዘዝ ወዲያው ውርስን ማግኘት

የእስራኤል ልጆች በምድረ በዳ የተቀበሉትን ሕግ ካላከበሩ ከምድራቸው እንደገና ተባረው እንደሚሰደዱ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶአቸው ነበር። እነዚህ ሕዝቦች በመሳፍንት ዘመን በከፍተኛ የሞራል ውድቀት ውስጥ ነበሩ፤ በሳኦልና በዳዊት ዘመን ደግሞ ታላቅ ሕዝብ ሆነው ነበር። በሰሎሞን ዘመን መንግሥት ለአብርሃም የተገባለት የተስፋ ምድር ከሞላ ጎደል በቁጥጥራቸው ሥር ሆነ። ይህም የግብፅን ወንዝ፣ የግብፅን ድንበር ይዞ ከኤፍራጥስ ወንዝ በስተ ምሥራቅ ያለውን ምድር ያጠቃልል ነበር። ይሁን እንጂ፣ ምድሪቱን ሙሉ በሙሉ አልወረሱም። ይህም ሲባል በዘፍጥረት 17:8 ላይ “የዘላለም ግዛት ይሁንህ” በተባለው መሠረት፣ ምድሪቱን ገና አልተቆጣጠሩም ማለት ነው። የሞራላቸው መውደቅና ምግባረ ብልሹነታቸው ባገኙት ጊዜያዊ ድል ላይ አጠላበት።

የጣዖት እምልኮና የሞራል መዝቀጥ ለመንግሥታቱ መውደቅ ምክንያቶች ነበሩ። ንጉሥ ሰሎሞን ከብዙ አጎራባቾቹ ጣዖት እምላኪ ሴቶችን አገባ። ስለዚህም ልጆቹ እውነተኛውን የእስራኤል እምልኮ ትተው ጣዖታትን ማምለክ ጀመሩ። መንግሥቱም ከውጪና ከውስጥ በሚፈጠር ሁኔታ ሳቢያ ይበታተን ጀመር።

ከሱ ሞት በኋላም መንግሥቱ ለሁለት ተከፈለ። አሥሩ ነገዶች በአንድነት ሆኑና በስተሰሜን ያለውን የእስራኤል መንግሥት መሠረቱ፤ ሁለቱ ነገዶች ደግሞ ማለትም ይሁዳና ብንያም ደቡባዊውን የይሁዳ መንግሥት መሠረቱ።

◆ ሁለተኛው ጉዞ ምርኮው

ነቢያት በእስራኤል ላይ የቁጣ ፍርድ እንደሚመጣ አስጠንቅቀው ነበርና በጊዜው መጣ። አሶራዊያን በ721 ዓመተ ዓለም አሥሩን የእስራኤል ነገድ ማረኩዋቸው። ከአንድ መቶ ዓመት በኋላ፣ በ605 ዓመተ ዓለም በበጋው መጠናቀቂያ ግድም የባቢሎን ጦር ሠራዊት ጠቅላይ አዛዥና ኋላም ሚች አባቱን ተከቶ የባቢሎን ንጉሥ ሆኖ የተሾመው ናቡከደነጾር ኢየሩሳሌምን ወረረ። በዚህ ወረራ ብዙ እስራኤላውያን በምርኮ ወደ ባቢሎን ተወሰዱ። በመጨረሻም በ586 ዓመተ ዓለም ኢየሩሳሌም ምስቅልቅሷ ወጥቶ ወደመች። ሕዝቧ ለስደት ተዳረገ፤ ምድረ በዳም ሆነች።

◆ ሁለተኛው የመመለስ ተስፋ

እስራኤል በወደቀችበት ዘመን ይኖር የነበረው ነቢይ ኤርምያስ ግን ሕዝቡ እንደገና ወደ ምድሩ እንደሚመለስ በማመልከት እንዲህ በማለት ትንቢት

ተናግሮ ነበር። “እግዚአብሔር እንዲህ ይላልና፡ ሰባው ዓመት በባቢሎን በተፈጸመ ጊዜ እንበኛችኋለሁ፤ ወደዚህም ስፍራ እመልሳችሁ ዘንድ መልካሚቱን ቃሌን እፈጽምላችኋለሁ” (ኤር. 29: 10)።

◆ የዳንኤል ጸሎት፣ ሁለተኛው መመለስ

ሰባው ዓመት እንዳበቃ፣ የሰማንያ ዓመቱ አዛውንት ነቢዩ ዳንኤል፣ ትንቢተ ኤርምያስን ያነብ ነበር (ዳንኤል 9ን ይመልከቱ)። ወዲያው ስለ ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር ለመጸለይና ለመማለድ ልቡ ተነሣ። በባቢሎናውያን የወደመቸውን ጥንታዊት ከተማ እግዚአብሔር እንዲታደግ፣ እንደገናም የራሱ ክብር መግለጫ አድርጎ ለእስራኤል ዋና ከተማነት እንዲያበቃት በነቢዩ ኤርምያስ የተጻፈውን የተስፋ ቃል በመጥቀስ በጸሎት ጠየቀ። መስኮቱን ወደ ኢየሩሳሌም አቅጣጫ እየከፈተ በቀን ሦስት ጊዜ የመጸለይ ልምድ ነበረው። የጥንት ሕዝቡንና ከተማውን መልሶ እንዲመሠርት አዘውትሮ ወደ እግዚአብሔር ይማልድ ነበር (ዳን. 6: 10)።

◆ ቤተ መቅደሱ እንደገና ተሠራ

የዳንኤል የጸሎት ጥያቄ ተመለሰ፤ የነቢዩ ኤርምያስ ትንቢትም ቃል በቃል ተፈጸመ። እምሳ ሺህ ሕዝብ ወደ ተስፋይቱ ምድር የተመለሰበትን ሁኔታ የዕዝራ መጽሐፍ ይገልጣል። ከብዙ ውጣ ውረድ በኋላ በ516 ዓመተ ዓለም ቤተ መቅደሱ እንደገና ተሠራ። ከተማዋ ግን እስከ 445 ዓመተ ዓለም ድረስ አልታደሰችም ነበር። ነህምያ የፈረሰውን የኢየሩሳሌም የቅጥር ግንብ ለማደስ ከንጉሡ ፈቃድ ተቀብሎ መጣና ግንቡ እንደገና ታነፀ። ለእምሳ ዓመት ያህል ከተማይቱ እንደገና የእስራኤል ፖለቲካ፣ ሃይማኖትና ብሔራዊ ሕይወት ዋና መዲና ሆነች።

◆ ቤተ መቅደሱ በምዕተ ዓመቱ መጀመሪያ ላይ

ዓመታት አለፉ። በ20 ዓመተ ዓለም የሮም መንግሥት እስራኤልን ወክሎ በ516 ዓመተ ዓለም የተሠራውን ቤተ መቅደስ ያድስ ጀመር። በዚያን ጊዜ ቤተ መቅደሱ ከተሠራ 500 ዓመት ሆኖታል። በአስከፊ ደረጃ ላይ ስለነበር እድሳት አስፈለገው። እድሳቱ ክርስቶስ ሲወለድም ሆነ ሲሞት ገና አልተጠናቀቀም ነበር። ይህ በኢየሩሳሌም ከተማ ከመሬት በታች ይገኝ ከነበረ ድንጋይ ማምረቻ ውስጥ በሚገኝ ቁሳቁስ የታነፀ ታላቅ ቤተ መቅደስ በ64ኛው ዓ.ም. ተጠናቀቀ።

◆ የቤተ መቅደሱ መፍረስ

ይሁን እንጂ፤ ቤተ መቅደሱ በዚያ ውበቱ ብዙ አልቆየም። ከስድስት ዓመት በኋላ ማለትም በ70 ዓ.ም. ኢየሩሳሌም እንደገና በጦር ተከበበች። የሮም ወታደሮች ለበዓል የተመለሱትን አይሁድ እንደ ከብት አረዱዋቸው። ከተማይቱም ወደመች፤ ቤተ መቅደሱ የተሠራበትም ድንጋይ አንድ በአንድ ተለቅሞ በደቡባማው ምሥራቅ ኢየሩሳሌም ሸለቆ ውስጥ ተጣለ። ዛሬ ከእነዚያ ድንጋዮች ጥቂቶቹ በሥነ-ምድር ተመራማሪዎች ቁፈራ ተገኝተዋል።

◆ ሦስተኛው ጉዞ

በኢየሩሳሌም የደረሰው እልቂትና የቤተ መቅደሱ መፍረስ እስራኤላውያን የተስፋይቱን ምድር ለመቆጣጠር የነበራቸውን ተስፋ አጨለመው። በቀጠሉት ዓመታት ደግሞ ብዙ ከተሞች ወደሙ፤ ሕዝቦቹም ከአገራቸው ተገፍተው በዓለም ዙሪያ ተሰደዱ። ለእግዚአብሔር ሕግጋት ካልታዘዙ ይህ ሁሉ እንደሚደርስባቸው ሙሴ አስጠንቅቆአቸው ነበር።

“እግዚአብሔር በጎ ያደርግላችሁ ዘንድ ያበዛችሁም ዘንድ ደስ ይለው እንደነበረ፤ እንዲሁ እግዚአብሔር ሲያጠፋችሁ ሲያፈርሳችሁም ደስ ይለዋል፤ ትወርሷትም ዘንድ ከምትገቡባት ምድር ትነቀላላችሁ፤ እግዚአብሔርም ከምድር ዳር እስከ ዳርቻዋ ድረስ ወዳሉ አሕዛብ ሁሉ ይበትንሃል፤ ከዚያም አንተና አባቶችህ ያላወቃችኋቸውን ሌሎችን አማልክት ዕንጨትና ድንጋይን ታመልካለህ” (ዘዳ. 28: 63-64)።

ይህ ጥንታዊ ትንቢት እስራኤላውያን በዓለም ሕዝቦች መካከል ሲኖሩ ስደት፣ ሥጋት፣ ፍርሃትና ሁከት እንደሚገጥማቸው ያስረዳል።

◆ ለመጨረሻ ጊዜ ስለመመለሳቸው የተነገረ ትንቢታዊ ተስፋ

ኢየሱስ ይህ በዘመኑ የነበረ ቤተ መቅደስ ጨርሶ እንደሚፈርስ ተንብዮ ነበር (ማቴ. 24:2)። ይህ ስለ ኢየሩሳሌም ዕጣ-ፈንታና በሕዝቡም ላይ ስለሚደርሰው እልቂት የተነገረ ትንቢት መልእክቱን በሰሙ ትውልድ ዘመን ተፈጽሞአል። ቤተ መቅደሱ ፈረሰ፤ አይሁዳውያንም በስደት ተበተኑ። እስራኤል ለአንዴና ለመጨረሻ አብቅቶላት ይሆን? እግዚአብሔርስ የሰጠውን ተስፋ ዘንግቶ ይሆን? ራሱ እስራኤላዊ የሆነው ሐዋርያው ጳውሎስ ለነዚህ ጥያቄዎች የሰጠው መልስ “በፍጹም!” የሚል ነበር። “እግዚአብሔር ሕዝቡን ጠላቸውን? እላለሁ፤ አይደለም” (ሮሜ 11:1)።

ዘላለማዊው ቃል ኪዳን ይፈጸም ይሆን? በተስፋው መሠረት እስራኤል መልካዓ-ምድራዊ ክልሏን አስከብራ የርስቷ ባለቤት ትሆን ይሆን?

የዕብራውያን ጸሐፊ ለአብርሃም የተሰጠውን ተስፋ እንደገና ያነሣዋል። ተስፋው በእስራኤል መታዘዝ ወይም አለማመን የሚጸና ወይስ የሚፈርስ ነበር? በፍጹም! በእነርሱ መታዘዝ ወይም አለመታዘዝ የሚወሰን አይደለም። እግዚአብሔር የሰጣቸው ተስፋ የማይሻርና የማይለወጥ ነው።

“እግዚአብሔርም ለአብርሃም ተስፋ በሰጠው ጊዜ ከእርሱ በሚበልጥ በማንም ሊምል ስላልቻለ በራሱ ማለ...። ስለዚህም እግዚአብሔር የተስፋውን ቃል ለሚወርሱ ፈቃዱ እንደማይለወጥ አብልጦ ሊያሳያቸው ስለፈቀደ፣ እግዚአብሔር ሊዋሽ በማይቻል በሁለት በማይለወጥ ነገር በፊታችን ያለውን ተስፋ ለመያዝ ለሸሸን ለእኛ ብርቱ መጽናናት ይሆናልን ዘንድ በመሐላ በመካከል ገባ። ይህም ተስፋ እንደ ነፍስ መልሕቅ አለን” (ዕብ. 6፡13፣ 17-19)።

በሱይና አዲስ ኪዳን እስራኤላውያን በመጨረሻ ወደ ተስፋይቱ ምድር እንደሚመለሱ አስረግጠው ያመለክታሉ። ይህ እንደገና የመመለሳቸው ተስፋ በአሥራ ዘጠነኛው ምዕተ ዓመት ትግላቸው ወቅት ከፍተኛ መጽናናት ሆኖአቸዋል። ተስፋው የመፈጸሙ ዕድል የመገመን ቢሆንም የትንቢቱን ቃል የተረዱ ክርስቲያኖች ግን ለብዙ ምዕተ ዓመታት ሲጠባበቁት ናረዋል።

◆ የተበተኑት እስራኤላውያን ስደት

ቀጣዮቹ ምዕተ ዓመታት ለአይሁዳውያን እጅግ አስጨናቂ ነበሩ። ከአስከፊው ስደት የተነሣ በርካታ የነበረው ቁጥራቸው በአንድ ጊዜ ወደ አንድ ሚሊዮን ዝቅ አለ። በስሙ-ክርስቲያናትም ሆነ፣ በአረማውያን እኩል ተጠሉ። ከአገር ወደ አገር አሳደዷቸው፤ ዕረፍት አሳጧቸው። ለአጭር ጊዜ ካልሆነ በቀር፣ “የእኛ ነው” የሚሉት ርስትም ሆነ ብልጽግና አልነበራቸውም።

በሰብአዊ አእምሮ ሲገመገም እስራኤል ወደፊት ተስፋ ያላት አትመስልም ነበር። በስምንተኛው ምዕተ ዓመት ዓረቦች ጥንታዊውን የእስራኤል ምድር የራሳቸው አድርገውት ነበር። በአሥራ ሁለተኛው ምዕተ ዓመትም የክርስቲያን የመስቀል ጦረኞች በፍልስጥኤም ለጥቂት ጊዜ ተቋቋሙ፤ በኋላ ግን በ1187 ዓ.ም. በሳላዲን [Saladin] ተሸነፉ። በ1517 ዓ.ም. ምድሪቱ በቱርኮች እጅ ወደቀች፤ አስገራሚ ለውጥ መከናወን የጀመረው ግን በአንደኛው የዓለም ጦርነት በ1917 ዓ.ም. እንግሊዛዊው ጄኔራል አለንቢ [General Allenby] ኢየሩሳሌምን ከቱርክ እጅ በመውሰድ በቁጥጥራቸው ሥር ካደረጉዋት በኋላ ነበር። በዚህ ጊዜም ፍልስጥኤም በእንግሊዞች ይዞታ ሥር መሆን ጀመረች።

◆ የሦስተኛው መመለስ ጅማራ

እስራኤላውያን ወደ ምድራቸው ለመመለስ የተለያዩ ችግሮች ቢገጥሟቸውም፣ ከ1871 ዓ.ም. ጀምሮ ጥቂቶች ለመመለስ ችለው ነበር። በዚህ መሠረት እስከ 1881 ድረስ ሀያ አምስት ሺህ አይሁዶች ወደ ምድራቸው ለመስፈር በቁ። ወደ ተስፋይቱ ምድር የመመለሳቸው ጉዳይ ሕጋዊ መልክ የያዘው ግን ቴዎዶር ሐርዘል [Theodore Herzl] በ1897 ዓ.ም. የመጀመሪያውን የጽዮናውያን ኮንግራስ ከመሠረቱ በኋላ ነበር። ምንም እንኳን በጊዜው ሊፈጸም የማይቻል ተስፋ ቢመስል፣ አይሁዳውያን አገራቸውን እንደገና እጃቸው ለማስገባት የሚያስችላቸው አዲስ የተስፋ ጭላንጭል አይተዋል።

◆ የ1917ቱ የባልፎር መግለጫ

ወደ አገራቸው የመመለሳቸው ከንውን እጅግ አዝጋሚ ነበር። በ1914 በምድሪቱ ሰማኒያ ሺህ አይሁዶች ብቻ ነበሩ። በአንደኛው የዓለም ጦርነት ወቅት የእንግሊዝ የውጭ ጉዳይ ጸሐፊ አርተር ጄ. ባልፎር [Arthur J. Balfour] ከአይሁድ ድጋፍ ለማግኘት ሲል የባልፎር ዲክላሬሽን [Balfour Declaration] በመባል የሚታወቀውን መግለጫ ገዳር 2 ቀን 1917 ዓ.ም. አወጣ። ይህ መግለጫ የእስራኤልን ዓላማ ይደግፋል። “የገጥሠ ነገሥቱ መንግሥት አይሁዳዊያን በፍልስጥኤም መሬት ለእነርሱ ተለይቶ የሚከለል አገራዊ መኖሪያ እንዲኖራቸው ይደግፋል” የሚል ቃል ነበረው። ይሁንና ለእስራኤል የመኖሪያ ቦታ መሰጠቱን የማይደግፈው የሳሪቡ ዓለም ግፊትና እንግሊዝ ከዓረቦች ጋር ለመወዳጀት የምታደርገው ጥረት ተደምሮ የእስራኤልን በተስፋይቱ ምድር መኖር በእጅጉ እዘግይቶት ነበር። በ1939 ዓ.ም. ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ሲቀሰቀስ ግን መጠነኛ እድገት ታየበት። ምንም እንኳን በአይሁዳውያን ፍልስት ላይ ጥብቅ ቁጥጥር በማድረግና አይሁዳውያን ርስት እንዳይኖራቸው የሚከለክል ሕግ በማውጣት ከፍተኛ ተጽዕኖ ቢደረግባቸውም፣ እስከ 1939 ዓ.ም. ድረስ አራት መቶ ሺህ አይሁዶች ወደ ተስፋይቱ ምድር ለመመለስ ችሉ።

◆ በ1948 የእስራኤል መንግሥት መመሥረት

በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወቅት በሚሊዮን የሚቆጠሩ አይሁዶች የናዚ አረመኔያዊ ጭፍጨፋ ሰለባ መሆን ከዓለም ሕዝብ ጋዘኔታን አተረፈላቸው። በእርግጥ ተንከራታቹ አይሁድ የራሱ የሆነ አገር ሊኖረው ይገባል። በ1945 ዓ.ም. በፍልስጥኤም ምድር እስራኤል መመሥረትዋን የሚቃወም አንድ የሳሪቦች ግኅበር ተቋቋመ። ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ በዩናይትድ ስቴትስና ሩሲያ አጽዳቂነት የዓለም መንግሥታት ድርጅት አይሁዳውያን በፍልስጥኤም ምድር መኖሪያ እንዲያገኙ ወሰነ። መመሪያውም

ፍልስጥኤም በአይሁድና በዓረብ መንግሥት እንድትከፈል የሚያደርግ ሲሆን፣ ገና በመቋቋም ላይ ለነበረችው ታዳጊ እስራኤል የተሰጣት ክልል ግን አምስት ሺህ ስኩዌር ማይል (ሰምንት ሺህ ስኩዌር ኪሎ ሜትር) ነበር።

◆ የእስራኤልና የዓረቦች ጦርነት (1948-1949)

በግንቦት 14 ቀን 1948 ዓ.ም. እንግሊዝ በአካባቢው የነበራት የባላይነት ሲያበቃ እስራኤል ከብዙ ምዕተ ዓመታት በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ ነጻ መንግሥት ሆነች። የነጻይቱ አዲስ አገር ሕዝብ ስድስት መቶ አምሳ ሺህ አይሁዶችና በብዙ መቶ ሺህ የሚቆጠሩ ዓረቦችን ያጠቃለለ ነበር። ይሁን እንጂ፣ ይህ የሕዝብ አሰፋፈር በዓረቦች ዘንድ ተቀባይነት አጣ። እስራኤል በሁሉም አቅጣጫ ማለትም በግብፅ፣ በዮርዳኖስ፣ በኢራቅ፣ በሶሪያ፣ በሊባኖስና በሳውዲ ዓረቢያ ትጠቃ ጀመር። ያም ሆኖ የመከላከያ ኃይሏ እንደ ጠላቶቿ የተበታተነ ሳይሆን የተጠናከረና አስተማማኝ ነበር። በጦርነቱ ብዙ ሺህ ዜጎችዋ ቢወድቁባትም፣ ጥር 7 ቀን 1949 ዓ.ም. የጦርነት ማቆም ስምምነት ሲደረግ፣ አብዛኛውን የደቡብ በረሃማ ምድር፣ ኔጌቭን [Negev] ጨምሮ በመያዝ ግዛቷን ከአምስት ሺህ ወደ ስምንት ሺህ ስኩዌር ማይል (ወደ 13,000 ኪሎ ሜትር ገደማ) አስፍታው ነበር። ከዚያ እስከአሁን ያለው የእስራኤል ታሪክ የማያቋርጥ መከራና ጦርነት የበዛበት ቢሆንም፣ መንግሥቷ ግን እየተጠናከረ መጥቷል።

◆ ትንቢቶቹ ተፈጽመው ይሆን?

ከአብርሃም ጀምሮ እስራኤል የተሰጣት ተስፋና በረከት ገና ሙሉ በሙሉ ፍጻሜ አላገኘም። ሕዝቧ ሦስት ጊዜ ተበትኖ ሦስት ጊዜ ወደ ምድሩ ተመልሷል። ይህ ሁኔታ ነው ታሪኳን አስገራሚ ያደረገው። እጅግ አስገራሚው ግን፣ ወደፊት የሚሆነው ነው። የአሁኑ የእስራኤል መመለስ፣ የመጨረሻ መሰብሰቢያዋ መጀመሪያ ይሆን? ወይስ ለአሕዛብ ዘመን ማብቂያ ጥርጊያ የሚያዘጋጅ አንድ ተጨማሪና ወቅታዊ ድርጊት? ምንም እንኳን አይሁድ ያልሆኑ አገሮች የክብር ስፍራ ለመያዝ በመሸቀዳደም ላይ ቢሆኑ፣ የአሕዛብ ዘመን ካከተመ በኋላ ግን እስራኤል ከአብርሃም ዘመን ጀምሮ የተሰጣት ተስፋ ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ እንደሚሆንላት ማወቅ ተገቢ ነው።

◆ በቀላሉ የሚገኝ ክብር የለም

አይሁድ ለመጨረሻ ጊዜ ወደ ፍልስጥኤም ምድር እንደገና ለመመለስ የሚያደርጉት ጉዞ ቀላል አይሆንም። በመካከለኛው ምሥራቅ ሰላም ለማስፈን የተደረጉ ድርድሮች ሁሉ እስከዛሬ ዘላቂ ውጤት አላመጡም። ሰላም ወዳድ

እስራኤላውያን የኢኮኖሚ ብልፅግና ለማግኘት ከመንገዳቸው የተነሣ፣ ጸጥታቸውን የሚያደረጉላቸውን የሰላም ውል ያደርጋሉ። ከአርባ ዓመታት በላይ ራሷን በጀግንነት የተከላከለች አገር ዓለም አቀፋዊ ዋስትና የሚያስገኝ የሐሰት የሰላም ውል ማድረግ የሚያላዘን ነው። መጽሐፍ ቅዱስ፣ “የያዕቆብ መከራ ዘመን” (ኤር. 30:7) የሚለው ይህን ሲሆን፣ ይህም ለመጨረሻው ዘመን ምንም የማይረዳ ነው።

ከመጀመሪያው መመለስ በኋላ እስራኤል የይስሙላ የሰላም ጊዜ ይኑራት እንጂ፣ የኋላ ኋላ የዓለም አቀፍ ጎብረተሰብ ይከዳትና በደም ባሕር ትዋኛለች። በፍልስፍናና በአይሁድ ሕዝቦች መካከል ያኔ እግዚአብሔር ጣልቃ ባይገባ ሁለቱም ሕዝቦች ከምድረ-ገጽ ይጠፉ ነበር። ስለ ኢየሩሳሌም የወደፊት ዕጣ የሚገልጡ ዝርዝር ትንቢቶች በሚቀጥሉት ሁለት ምዕራፎች የሚካተቱ ይሆናሉ።

የኤርምያስ ትንቢት የያዕቆብን የመከራ ዘመን በግልጽ ያሳያል። ይህ ሦስት ዓመት ተኩል የሚፈጅ የመጨረሻው የመከራ ዘመን ወደ ፍጻሜው ጦርነት የሚያመራ ይሆናል። የአርማኒይት ጦርነት የሚጀምረውም የይስሙላው የሰላም ድርድር በሜዲትራኒያው ጎብረት መሪ ሲጣበ ነው።

ይህ የታሪክ ወቅት በዙውን ጊዜ “ታላቁ የመከራ ዘመን” በመባል ይታወቃል (ራእይ 7:14፣ ተመሳሳይ ማቴ. 24:21)። ይህ ጊዜ የአሕዛብ ዘመን ማክተሚያ እንደሚሆን በዮሐንስ ራእይ ሰፋ ባለ ማብራሪያ የተገለጠ ሲሆን፣ የአሕዛብ ዘመን ማብቂያ በመባል ይታወቃል። ፍልስፍና፣ ኢየሩሳሌምና በሰላሙ ዘመን እንደገና የተሠራው ቤተ መቅደስ “ለአሕዛብ ይሰጣል” እነርሱም አርባ ሁለት ወር የተቀደሰችውን ከተማ ይረግጧታል” (ራእይ 11:2)።

የመመለሱ ተስፋ ከተፈጸመ በኋላ ስለሚሆነው ስለዚህ ጉዳይ ኤርምያስ፡-

“የሚያስፈራ ድምፅ ሰምተናል፤ የፍርሃት ነው እንጂ የሰላም አይደለም። ጠይቁ፣ ወንድ ይወልድ እንደሆነ ተመልከቱ፤ ስለ ምን ሰው ሁሉ እንደ ወላድ እጁን በወገቡ ላይ አድርጎ ፈቱም ሁሉ ወደ ጥቁረት ተለውጦ አየሁ? ወዮ! ያ ቀን ታላቅ ነውና፣ እርሱንም የሚመስል የለምና፤ ያ የያዕቆብ መከራ ዘመን ነው፣ ነገር ግን ከእርሱ ይድናል። በዚያ ቀን እንዲህ ይሆናል፣ ይላል የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር፤ ቀንበርን ከአንገትህ እሰብራለሁ፣ እሥራትህንም እበጥሳለሁ፣ ከእንግዲህ ወዲህ ለሌላ አትገዛም፤ ለአምላካቸው ለእግዚአብሔር ለማስነሣቸው ለንጉሣቸው ለዳዊትም ይገዛሉ እንጂ ሌሎች አሕዛብ እንደገና አይገዙአቸውም” በማለት ማስጠንቀቂያ ሰጥቷል (ኤር. 30:5-9)።

◆ የመመለሱን ተስፋ የሚፈጽመው አዲስ መንግሥት ይሆናል

በዳዊት ዙፋን ላይ እንደሚቀመጥ የተነገረለት ኢየሱስ ከተመለሰ በኋላ፣ በአሕዛብ ላይ በመፍረድ እስራኤላውያንን ይታደጋል። ከዚህ በኋላ ነው የመመለሳቸው ሂደት ለመጨረሻ ጊዜ የሚፈጸመው። ስለ እስራኤል መመለስ የተነገረው ትንቢት በዘመናችን በመፈጸም ላይ ነው። የመመለሳቸው ተስፋ ሙሉ በሙሉ የሚፈጸመው ግን በሕይወት ያሉ እስራኤላውያን ሁሉ ተሰብስበው (በታላቁ መከራ ዘመን አይሁዳውያን በብዛት ስለሚያልቁ ቁጥራቸው በጣም ይቀንሳል)፣ በሺህ ዓመቱ ግዛት የሰላምና የብልጽግና ዘመን በፍልስጥኤም ከተመሠረተ በኋላ ነው። ብዙዎቹ የብሉይ ኪዳን ነቢያትም ስለዚህ ዘመን ተናግረዋል።

ነቢዩ ኤርምያስ አይሁድ ባልሆኑ ሕዝቦች ላይ ስለሚከተለው ፍርድ ከተነበየ በኋላ፣ ከእስራኤል አምላክ የተቀበለውን መልእክት እንዲህ ሲል አመልክቷል፡-

“የመንጋዩንም ቅሬታ ካባረርኋቸው ምድር ሁሉ ወደ በረታቸው ሰብስቦ እመልሳቸዋለሁ። እነርሱም ያፈራሉ፣ ይበዙግሉ። የሚጠብቋቸውን እረኞች አስነግላቸዋለሁ፤ ዳግመኛም አይፈሩምና አይደነግጡም። ከእነርሱም አንድ አይጎድልም፣ ይላል እግዚአብሔር ።

“እነሆ፣ ለዳዊት ዳድቅ ቁጥቋጥ የማስነግበት ዘመን ይመጣል፣ ይላል እግዚአብሔር፤ እርሱም እንደ ንጉሥ ይነግጣል፤ ይከናወንለታልም፤ በምድርም ፍርድንና ጽድቅን ያደርጋል። የሚጠራበት ስም እግዚአብሔር ጽድቃችን ተብሎ ነው” (ኤር. 23:3-6)።

የመጨረሻው የእስራኤል መመለስ የሚፈጸመው ፍርድ ከተደረገ በኋላ እንደሆነ ነቢዩ ሕዝቅኤልም በተመሳሳይ ትንቢቱ ተናግሯል። ትንቢቱ፣ ይህ በመጨረሻ የሚጠናቀቀው ልክ ከፍርድ ጊዜ በኋላ እንደሆነ እና የመመለሱ ፍጻሜም በሕይወት ያሉ አይሁዳውያንን ሁሉ ወደ ምድሩ እንደሚያመጣቸው ግልጥ አድርጓል። “እኔም ወደ አሕዛብ አስማርኬአቸዋለሁና፣ ወደ ገዛ ምድራቸውም ሰብስቦአቸዋለሁና፣ እኔ እግዚአብሔር አምላካቸው እንደሆንሁ ያውቃሉ፤ በዚያም ከእነርሱ አንድ ሰው ከእንግዲህ ወዲህ አልተውም” (ሕዝ. 39:28)።

◆ መድረኩ ሲመቻች

የአሁኑ የእስራኤል ወደ ምድሯ መመለስ ወደፊት በተከታታይ ለሚፈጸሙ ሁኔታዎች መድረክ እያመቻቸ ነው። እስራኤል የአሕዛብ ዘመን

ከማብቃቱ በፊት እንደገና መንግሥትዋን እንደምትመሠርት ትንቢቶች በግልጥ ያሳያሉ። ነገር ግን አይሁድ ያልሆኑ ሕዝቦች የእስራኤልን ዕጣ-ፈንታ እስከ መጨረሻው የፍርድ ሰዓትና የመከራ ጊዜ እንደሚቆጣጠሩ ተገልጧል። ኢየሱስም “የአሕዛብ ዘመን እስኪፈጸም ድረስ ኢየሩሳሌም በአሕዛብ የተረገጠች ትሆናለች” ብሎ አስጠንቅቆ ነበር (ሉቃስ 21: 24)።

ቀጣዩ አስገራሚ ሂደት ደግሞ፣ ኢየሩሳሌምን ለመቆጣጠርና ጥቂት ምድር ለፍልስጥኤም ዓረቦች ለማስለቀቅ የሚደረገውን ውጣ ውረድ ያካትታል። ሦስት ሚሊዮን በሚያህሉት የተፈናቀሉ ፍልስጥኤማውያን ምክንያት፣ ይህ ትግል ሊፈነዳ ይቻላል። ብዙዎቹ ባንራባች ዓረብ አገሮች ለስደትና ለግዞት ተዳርገዋል። የፍልስጥኤም ሽምቅ ተዋጊ ቡድኖች ከስደተኞች ጎራ በመውጣት ጥቃት መፈጸማቸው፣ ሰላም ፈላጊና ለዘብተኛ የሆኑ ዓረቦች ለሰላም መፍትሔ ለማግኘት ድርድር እንዳያደርጉ እንቅፋት ሆናቸዋል።

የዓረብ መሪዎች ከፍልስጥኤም ጋር ያልተረጋጋ ጎብረት ቢያደርጉም፣ ከብጥብጥ ነጻ ሆነው አያውቁም። በጥቅምት ወር 1974 ዓ.ም. በራባት [Rabat] የተሠየመው የዓረብ ጉባኤ ለአንድነት ሲባል መፍትሔ አቅርቦ ነበር። በኃይል የተያዘው የምዕራብ የሮዳናስ ወንዝ ዳርቻ ነጻ የፍልስጥኤም አገር ሆኖ በፍልስጥኤም ነጻ አውጪ ድርጅት (ፒ.ኤል.ኦ.) እንዲተዳደር ወስነው ነበር። ከእስራኤል ጋር ለመደራደር ያመች ዘንድም በ1975 ዓ.ም. መጀመሪያ ላይ የሰደት መንግሥት እንደሚመሠረት ተስማሙ።

ከ1974 ዓ.ም. ጀምሮ የምዕራቡ ዳርቻ ተደጋጋሚ ግርግር የታየበትና እስከ 1990ዎቹ ዓመታት ድረስም የብዙዎችን ትኩረት የሳበ ክልል ሆኖ ቆይቷል። እስራኤል አዳዲስ መንደሮች መመሥረቷን ስትገፋበት ፍልስጥኤሞች ደግሞ ተቃውሟቸውን አላቋረጡም። እስራኤል ምዕራባዊውን የሮዳናስ ዳርቻ የያዘችው በ1967 ጦርነት እንደነበር ይታወሳል። ስለሆነም እንደ ሕጋዊ መብቷ አድርጋ ነው የምትመለከተው። አብዛኛው ዓለም፣ አሜሪካንን ጨምሮ፣ የምዕራቡን ዳርቻ ለሌላ መንግሥት እንድትሰጥ ጫና ሲያደርጉባት ቢቆዩም፣ ጥረቱ ሰችግሩ ውል ያለው መፍትሔ ሊሆን አልቻለም።

ፍልስጥኤምንና ኢየሩሳሌምን ለመቆጣጠር የሚደረገው ትግል በግልጥ እንዲቀጥል መድረኩ ተከቶቷል፤ ቢሆንም ሽምቅ ተዋጊዎች የሚያደርሱት እልቂትና የበቀል እርምጃ በመካከለኛው ምሥራቅ አዲስ ጦርነት እንዲነሣ ምክንያት ሊሆን ሲችል፣ እስራኤል ከግብፅ ጋር ያላት የሰላም ውል ለጊዜውም ቢሆን ጦርነቱ እንዳይነሣ ተከላክሏል። ሳዳም ሑሴን በነሐሴ 1990 ኩዌትን የወረሩበት ምክንያትም እዚያ፣ ማለት ኩዌት ሆነው እስራኤልን ለማጥቃት ነበር።

ምናልባት ለዘብተኛ ዓረቦችና አውሮፓውያን አጋርቻቸው ሀብትና ኃይላቸውን አስተባብረው የሚወስዱት የኃይል እርምጃ ብቻ ይሆናል፤ እንዲያ ያለ ብቸኛ መፍትሔ ሊያመጣ የሚችለው። ይህን ሰላም ተግባራዊ የሚያደርጉ አዳዲስ መሪዎችም ይነሳሉ። ይህ የይስሙላ ሰላምና ብልጽግና፣ ዓለም አስከፋሬ ላላቸው አረመኔ መንግሥት መነሣት ምክንያት ሊሆን ይችላል።